

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASINING QARORI

20 26 yil « 22 » sentabr

№ 505

Toshkent sh.

**Меҳнат фаолияти билан боғлиқ бахтсиз ҳодисалар тўғрисида хабар бериш,
уларни текшириш ва ҳисобга олиш ҳамда уларнинг оқибатида
етказилган зиённинг ўрнини қоплаш тўғрисида**

Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодекси ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Маҳаллани ривожлантириш ва жамиятни юксалтириш” йилида устувор йўналишлар бўйича ислохотлар дастурлари ва “Ўзбекистон–2030” стратегиясини амалга ошириш бўйича давлат дастури тўғрисида” 2026 йил 16 февралдаги ПФ–22-сон Фармонига мувофиқ меҳнат фаолияти билан боғлиқ бахтсиз ҳодисалар тўғрисида хабар бериш, уларни текшириш ва ҳисобга олиш ҳамда уларнинг оқибатида етказилган зиённинг ўрнини қоплаш тизимини янада такомиллаштириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади:**

1. Қуйидагилар:

Меҳнат фаолияти билан боғлиқ бахтсиз ҳодисалар тўғрисида хабар бериш, уларни текшириш ва ҳисобга олиш тартиби ҳақидаги низом **1-иловага** мувофиқ;

Ходимнинг меҳнатда майиб бўлиши ва (ёки) касб касаллиги туфайли ҳаётига ёки соғлиғига етказилган зиённинг ўрнини қоплаш қоидалари **2-иловага** мувофиқ тасдиқлансин.

2. Белгилансинки:

2026 йил 1 декабрдан бошлаб меҳнат фаолияти билан боғлиқ бахтсиз ҳодисалар тўғрисида хабар бериш, уларни текшириш ва ҳисобга олиш сунъий интеллектга асосланган **“Xavfsiz mehnat”** электрон ахборот тизими (кейинги ўринларда – электрон ахборот тизими) орқали амалга оширилиши жорий этилади;

электрон ахборот тизимини ишлаб чиқиш ва техник жиҳатдан қўллаб-қуватлаш қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда Бандликка қўмаклашиш давлат жамғармаси ҳисобидан амалга оширилади;

Ўзбекистон Республикаси Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги электрон ахборот тизимининг оператори ҳисобланади.

3. Ўзбекистон Республикаси Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги Рақамли технологиялар вазирлиги билан биргаликда **2026 йилнинг 1 декабрга қадар** электрон ахборот тизими ишлаб чиқилишини ва амалиётга жорий этилишини таъминласин.

4. Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг **3-иловага** мувофиқ айрим қарорлари ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

5. Ўзбекистон Республикаси Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда **уч ой муддатда** ўзлари қабул қилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни ушбу қарорга мувофиқлаштирсин;

6. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари – иқтисодиёт ва молия вазири Ж.А. Қўчқоров ҳамда камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазири Б.Э. Захидов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикасининг
Бош вазири

А. Арипов

**Меҳнат фаолияти билан боғлиқ бахтсиз ҳодисалар тўғрисида хабар бериш,
уларни текшириш ва ҳисобга олиш тартиби ҳақида**

НИЗОМ

1-боб. Умумий қоидалар

1. Ушбу Низом республика ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари, хўжалик бирлашмалари (кейинги ўринларда – бошқарув органлари) ҳамда ташкилий-ҳуқуқий шаклидан ва идоравий мансублигидан қатъи назар, барча ташкилотлар, шунингдек, якка тартибдаги тадбиркорларда (кейинги ўринларда – ташкилотлар) меҳнат фаолияти билан боғлиқ бахтсиз ҳодисаларни (кейинги ўринларда – бахтсиз ҳодисалар) текшириш ва ҳисобга олишнинг ягона тартибини белгилайди.

2. Ушбу Низом қуйидагиларга нисбатан татбиқ этилади:

иш берувчиларга;

меҳнат шартномаси бўйича ўз вазифаларини бажараётган ходимларга;

ишга қабул қилиш лозим даражада расмийлаштирилган ёки расмийлаштирилмаганидан қатъи назар, ишга қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлган мансабдор шахс томонидан ёхуд унинг рухсати билан ишга қўйилган шахсларга;

ишлаб чиқаришда ишлаётган даврида суд ҳукми бўйича жазони ўтаётган фуқароларга;

белгиланган тартибда ходимларни ёллайдиган якка тартибдаги тадбиркорларга;

табiiй ёки техноген хусусиятга эга ҳалокатлар, ишлаб чиқаришдаги авариялар, ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисалар, шунингдек, ёнғинлар, тошқинлар, зилзилалар, эпидемиялар ёки эпизоотияларнинг олдини олиш ёки оқибатларини бартараф этиш ҳамда аҳолининг ёхуд унинг бир қисмининг ҳаётига ёки нормал яшаш шароитларига таҳдид соладиган бошқа алоҳида ҳолларда ишларни амалга оширишга жалб этилган ходимларга;

марказлаштирилган иссиқ сув таъминоти, совуқ сув таъминоти ва (ёки) сув чиқариш тизимларининг, газ таъминоти, иссиқлик таъминоти, ёритиш, транспорт, алоқа тизимларининг нормал ишлашини бузадиган кутилмаган ҳолатларни бартараф этишга доир ижтимоий жиҳатдан зарур ишларни амалга оширишга жалб этилган ходимларга;

агар махсус давлатлараро битимда ўзгача ҳол кўрсатилмаган бўлса, ёлланиб ишлаётган чет эл фуқароларига;

ҳарбий хизматни ўташ билан боғлиқ бўлмаган қурилиш, қишлоқ хўжалиги ва бошқа ишларни бажариш учун ташкилотга юборилган ҳарбий хизматчиларга, шу жумладан, муқобил хизматни ўтаётган ҳарбий хизматчиларга;

ташкилотда ишлаб чиқариш амалиётини ўтаётган талабалар ва ўқувчиларга.

Контракт бўйича ҳарбий хизматни ўтаётган ҳарбий хизматчиларга, шунингдек, ички ишлар ва давлат божхона хизмати органларида, Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизматида, Миллий гвардиясида хизмат ўтаётган ҳарбий хизматчиларга (ходимларга) ва уларга тенглаштирилган бошқа шахсларга нисбатан ушбу Низомнинг махсус қонунчиликка зид бўлмаган қисми татбиқ этилади.

Судьяларга нисбатан ушбу Низомнинг судлар тўғрисидаги қонунчиликда тартибга солинмаган қисми бўйича татбиқ этилади.

Прокуратура органлари ходимларига нисбатан ушбу Низомнинг прокуратура органлари фаолиятини тартибга солувчи қонунчиликка зид бўлмаган қисми татбиқ этилади.

3. Қуйидагилар:

ташкилот ҳудудида ва унинг ташқарисида меҳнат вазифаларини бажараётганда (шунингдек, хизмат сафарларида) юз берган жароҳатланиш, заҳарланиш, биологик омиллар натижасида келиб чиқадиган касалликларни юктириб олиш, иссиқлик таъсири, портлаш, иморатлар, иншоотлар ва конструкциялар бузилиши, куйиш, музлаш, чўкиш, радиация, электр токи ёки яшин уриши, террористик ҳаракатлар натижасида, шунингдек, ҳайвонлар, ҳашаротлар ва судралиб юрувчилар томонидан жароҳат етказиш натижасидаги;

табiiй офатлар (зилзилалар, ўпирилишлар, сув тошқинлари, тўфонлар ва бошқалар) натижасидаги;

ўз функционал вазифаларини бажариш юзасидан, шунингдек, аварияларнинг, одамлар ҳалок бўлишининг олдини олиш ва ташкилотнинг мулкани сақлаш мақсадида, иш берувчи топшириқ бермаган бўлса ҳам, ташкилот манфаатларини кўзлаб амалга ошириладиган хатти-ҳаракатлар натижасидаги;

иш берувчининг ҳудудида ёки иш бажариладиган бошқа жойда, шу жумладан, белгиланган танаффуслар вақтида, шунингдек, ишлаб чиқариш асбоблари ва кийимларини тартибга келтириш, иш бошланишидан олдин ва тугаганидан кейин ички меҳнат тартиб қоидаларида назарда тутилган бошқа ҳаракатларни бажариш учун зарур бўлган вақт ичида ёки ходим учун белгиланган иш вақтидан ташқари ишларни бажаришда, дам олиш ва ишламайдиган байрамларда ишга жалб қилингандаги;

ходим хизмат сафарида бўлган ёки ўз функционал вазифаларини бажариш вақтида – йўл-транспорт ҳодисасидаги, темир йўл, ҳаво йўлларидаги, денгиз ва дарё транспортидаги, электр транспортидаги ҳодиса натижасидаги;

иш берувчи томонидан буйруқ билан махсус ажратилган уйдан ишга ва/ёки ишдан уйга ходимларни ташиш учун мўлжалланган транспортда, шунингдек, ушбу мақсадлар учун шартномага (буюртмага) мувофиқ ўзга ташкилот транспортда ишга кетаётган ёки ишдан қайтаётгандаги;

иш вақтида шахсий транспортда йўл транспорт ходисаси натижасидаги (уни хизматга оид сафарлар учун ишлатишга рухсат берилганлик ҳақида иш берувчининг ёзма буйруғи мавжуд бўлганда);

иш берувчининг топшириғини бажариш учун транспортда ёки пиёда ҳаракатланаётганда, шунингдек, меҳнат фаолияти хизмат кўрсатиш объектлари орасида юриш билан боғлиқ ходимлар билан иш вақтида транспортда ёки пиёда кетаётгандаги;

тадбирларнинг ўтказилиши ёки ишлар бажарилиши жойидан қатъи назар, шанбалик (якшанбалик), фуқаро мудофааси бўйича ўқув машғулотлари, кўнгилли ёнғин муҳофазаси мусобақалари ўтказилаётгандаги, қишлоқ хўжалиги ишларига жалб этилгандаги, иш берувчининг ёзма фармойиши бўйича ташкилот томонидан оталиқ ёрдами кўрсатилаётгандаги;

ички ишлар органларининг маълумотлари асосида – иш вақтида меҳнат вазифаларини бажараётганда бошқа шахс томонидан тан жароҳати етказилгандаги;

сменали дам олишда бўлган ходим билан транспорт воситасидаги, вахта шаҳарчаси ҳудудидаги ёки ижарага олинган хонадаги (кузатиб боровчи, рефрижератор бригадаси ходими, сменали ҳайдовчи, денгиз ва дарё кемалари ходимлари, шунингдек, вахта-экспедиция усулида ишлаётганлар ва бошқалар) бахтсиз ҳодисалар текширилади ва ҳисобга олинади.

4. Табиий ўлим, ўзини ўзи ўлдириш, жабрланувчининг ўз саломатлигига қасддан шикаст етказиши, шунингдек, жабрланувчининг жиноят содир қилиш чоғида шикастланиш ҳолатлари (суд-тиббий экспертиза хулосаси ёки тергов органларининг маълумотларига кўра) текширилмайди ва ҳисобга олинмайди.

5. Бахтсиз ҳодисалар содир бўлган тақдирда, иш берувчи қуйидагиларга мажбур:

жабрланувчига зудлик билан шифокордан олдинги биринчи ёрдам кўрсатиш ва зарур бўлганда уни тиббий муассасага олиб бориш;

авария ёки бошқа фавқулодда вазиятларнинг ривожланишига ва жароҳат етказиши мумкин бўлган омилларнинг бошқа шахсларга таъсирига йўл қўймаслик учун шошилиш чоралар кўриш;

бахтсиз ҳодиса содир бўлган тақдирда, тегишли органлар ва ташкилотларни, шунингдек, жабрланувчининг яқинларини хабардор қилиш;

бахтсиз ҳодисани тўғри ва ўз вақтида текширишни ташкил этиш ва таъминлаш ҳамда текширув материалларини тайёрлаш бўйича бошқа зарур чораларни кўриш;

бахтсиз ҳодиса содир бўлганда иш жойидаги вазиятни ва жиҳозлар ҳолатини ҳодиса юз берган вақтда қандай бўлса, шундайлигича (агар бу атрофдаги ходимлар ҳаёти, саломатлигига таҳлика солмаётган бўлса ва ҳалокатга олиб келмаса) сақлаб қолиш;

бахтсиз ҳодиса тўғрисидаги маълумотларни электрон ахборот тизимига киритиш;

бахтсиз ҳодиса сабабларини таҳлил қилиш, уларнинг меҳнат жамоасида кўриб чиқилишини таъминлаш ва меҳнат фаолияти билан боғлиқ жароҳатланишларнинг олдини олишга оид чора-тадбирларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;

бахтсиз ҳодисани махсус текшириш комиссиясида иштирок этиш ёки иштирок этиш учун ўзининг вакилини ажратиш;

техник ҳисоблашлар, лаборатория тадқиқотлари, синовдан ўтказиш, шунингдек, транспорт ва алоқа воситалари ҳамда бошқа ишларни ўз маблағлари ҳисобидан амалга ошириш;

бахтсиз ҳодиса юз берган жойни суратга олиш ва бошқа зарур ҳужжатларни тақдим этиш;

текшириш учун зарур бўлган транспорт ва алоқа воситалари, махсус кийим-бош, махсус пойабзал ва бошқа шахсий ҳимоя воситалари билан таъминлаш;

махсус текшириш комиссияси аъзолари ишлаши учун уларга жиҳозланган алоҳида хона ажратиб бериш;

бахтсиз ҳодисани махсус текшириш материалларини расмийлаштиришни ва етарли миқдорда кўпайтиришни таъминлаш.

2-боб. Бахтсиз ҳодисалар тўғрисида хабар бериш тартиби

6. Бахтсиз ҳодиса ҳақида жабрланувчи ёки гувоҳ дарҳол бўлинма (цех) раҳбарига хабар бериши керак.

Бўлинма (цех) раҳбари:

жабрланувчига зудлик билан шифокордан олдинги биринчи ёрдам кўрсатиши ва уни тиббий-санитария қисмига ёки бошқа тиббиёт муассасасига етказишни ташкил этиши;

бахтсиз ҳодисани махсус текшириш комиссияси текширишни бошлашига қадар иш жойидаги вазиятни ва жиҳозлар ҳолатини ҳодиса юз берган вақтда қандай бўлса, шундайлигича (агар бу атрофдаги ходимлар ҳаёти, саломатлигига тадид солмаётган бўлса ва ҳалокатга олиб келмаса) сақлаб қолиши;

бахтсиз ҳодиса тўғрисида иш берувчига ва касаба уюшмасига ёки ташкилот ходимларининг бошқа вакиллик органига дарҳол хабар қилиши зарур.

Ташкилот тиббий-санитария қисми (шифохона, поликлиника) бир сутка ичида бахтсиз ҳодиса оқибатида жабрланган ва мурожаат қилган ходимлар, шу жумладан, хизмат сафаридаги ва ташкилот объектларида иш бажараётган хорижий ташкилот ходимлари билан юз берган ҳар бир бахтсиз ҳодиса ҳақида иш берувчига ва касаба уюшмасига ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органига хабар беради.

Белгиланган тартибда ходимлар ёллайдиган якка тартибдаги тадбиркорлик субъектларида бахтсиз ҳодиса ҳақида жабрланувчи ёки гувоҳ якка тартибдаги тадбиркорлик субъекти раҳбарига дарҳол хабар бериши керак.

7. Бахтсиз ҳодиса содир бўлган тақдирда, иш берувчи ушбу Низомга 1-иловага мувофиқ электрон ахборот тизими орқали бир сутка ичида қуйидагиларга белгиланган тартибда хабарнома юбориши шарт:

ҳудудий давлат меҳнат инспекциясига;

юқори турувчи хўжалик органига (агар мавжуд бўлса);

бахтсиз ҳодиса юз берган жойдаги ҳудудий ички ишлар органига;

Ўзбекистон Республикаси Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлигига;

Касаба уюшмалари ҳудудий бирлашмасига;

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги қўмитасининг ҳудудий органига, Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги ҳузуридаги Тоғ-кон саноати ва геология соҳасини назорат қилиш инспекциясининг ҳудудий органига ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Электр энергияси, нефть маҳсулотлари ва газдан фойдаланишни назорат қилиш инспекциясининг (кейинги ўринларда – Ўзэнергоинспекция) ҳудудий органига, агар бахтсиз ҳодиса назорати остидаги ташкилотда (объектда) юз берган бўлса;

Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлигининг тегишли ҳудудий органига, агар бахтсиз ҳодиса ёнғин, портлаш, техноген авария, табиий офат оқибатида содир бўлган бўлса;

иш берувчининг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурта қилиш шартномаси бўйича суғурталовчига.

8. Агар жабрланувчи бахтсиз ҳодиса оқибатида вақтинча иш қобилиятини йўқотган даврда ушбу бахтсиз ҳодиса сабабли вафот этса, иш берувчи бу ҳақида электрон ахборот тизими орқали бир сутка ичида ушбу Низомнинг 7-бандида кўрсатилган ташкилотларга хабарнома юбориши шарт.

Жабрланувчи шу бахтсиз ҳодиса оқибатида вафот этган вақтдан бошлаб оқибати ўлим билан тугаган бахтсиз ҳодиса сифатида ҳисобга олиниши керак.

9. Тиббиёт муассасалари бахтсиз ҳодиса оқибатида жабрланган ва мурожаат қилган шахслар тўғрисида ушбу Низомга 2-иловага мувофиқ бир сутка ичида электрон ахборот тизими орқали ҳудудий Давлат меҳнат инспекцияси ҳамда Касаба уюшмалари ҳудудий бирлашмасига хабарнома юбориши шарт.

10. Ушбу Низомнинг 7, 8, 9-бандларида кўрсатилган муддатларда бахтсиз ҳодиса юзасидан электрон ахборот тизими орқали хабарнома юбормаслик меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунчилик ҳужжатларини бузиш ҳисобланади ва белгиланган тартибда жавобгарликка сабаб бўлади.

3-боб. Енгил турдаги бахтсиз ҳодисаларни текшириш ва ҳисобга олиш тартиби

11. Ушбу Низомнинг 2-банди биринчи қисмида кўрсатилган, меҳнат фаолиятини амалга оширувчи шахслар иш берувчининг (унинг вакилининг) топшириғига биноан бирон-бир ишни бажараётганда, шунингдек, иш берувчи билан тузилган меҳнат шартномасидан келиб чиқадиган ёхуд унинг манфаатларини кўзлаб қандайдир хатти-ҳаракатни амалга ошираётганда вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик бошланишига олиб келмаган тирналишлар, шилинишлар, юмшоқ тўқималарнинг лат ейиши, қонталашлар, юзаки жароҳатлар ва бошқа енгил турдаги шикастланишлар меҳнат фаолияти билан боғлиқ енгил турдаги бахтсиз ҳодиса ҳисобланади.

12. Енгил турдаги бахтсиз ҳодисалар иш берувчининг буйруғи билан тузилган комиссия томонидан текширилади.

Комиссия таркибига ташкилотнинг меҳнатни муҳофаза қилиш хизмати ходими ёки ушбу вазифа юкланган шахс, мавжуд бўлса, касаба уюшмаси ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органи вакили ҳамда бошқа мутахассислар киритилади.

Комиссия таркибига бахтсиз ҳодисанинг келиб чиқиш сабабларига бевосита ёки билвосита алоқадор бўлган, мазкур бахтсиз ҳодиса юзасидан манфаатлар тўқнашувига эга бўлган шахсларни, шунингдек, меҳнат хавфсизлигига бевосита жавоб берувчи раҳбарларнинг киритилишига йўл қўйилмайди.

13. Комиссия:

уч иш куни ичида бахтсиз ҳодисани текшириб чиқиши, гувоҳлар ва меҳнатни муҳофаза қилишга доир норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, меҳнатни муҳофаза қилиш масалалари бўйича техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар талаблари бузилишига йўл қўйган шахсларни аниқлаб сўроқ қилиши, имкони бўлса, жабрланувчидан тушунтириш хати олиши;

бахтсиз ҳодиса натижасида ходимнинг меҳнат қобилияти камида бир кунга йўқотилса ёки тиббий хулосага мувофиқ енгилроқ бошқа ишга ўтиши зарур бўлса, ушбу Низомга 3-иловага мувофиқ электрон ахборот тизими орқали Н-1 шаклидаги далолатномани тузиши ва тасдиқлаш учун иш берувчига киритиши керак.

14. Иш берувчи бахтсиз ҳодисани текшириш якунлари бўйича электрон ахборот тизими орқали киритилган Н-1 шаклидаги далолатномани бир иш куни ичида тасдиқлаши ва нусхасини жабрланувчига етказиши шарт.

Н-1 шаклидаги далолатнома билан расмийлаштирилган бахтсиз ҳодисалар ташкилот томонидан ҳисобга олинади ва электрон ахборот тизимида қайд қилинади.

15. Бошқа ташкилот томонидан ўша ташкилот топшириғини бажариш учун ёки хизмат вазифасини амалга ошириш учун мазкур ташкилотга жўнатилган ходим билан юз берган бахтсиз ҳодиса шу бахтсиз ҳодиса юз берган ташкилот иш берувчиси томонидан тузилган комиссия томонидан жабрланувчи ишлайдиган ташкилот вакили иштирокида текширилади.

Бахтсиз ҳодиса жабрланувчи қайси ташкилот ходими бўлса, ўша ташкилот томонидан ҳисобга олинади.

16. Иш берувчининг ёзма буйруғи билан вақтинча бошқа ташкилотга ишга ўтказилган ёхуд ўриндошлик асосида ишлаётган ходим билан бахтсиз ҳодиса юз берса бахтсиз ҳодиса содир бўлган ташкилот томонидан текширилади ва ҳисобга олинади.

17. Бошқа ташкилотнинг ажратилган участкасида иш олиб бораётган ташкилот ходими билан бахтсиз ҳодиса юз берса, у иш олиб бораётган ташкилот томонидан текширилади ва ҳисобга олинади.

18. Ҳарбий қисм билан ташкилот ўртасидаги шартнома ёки битим бўйича халқ хўжалиги объектларига ишга жалб қилинган ва унинг маъмурий-техник ходими бошчилигида ишлаётган ҳарбий қурилиш отряди (қисми) шахсий таркиби билан юз берган бахтсиз ҳодиса ушбу бахтсиз ҳодиса юз берган ташкилот томонидан ҳарбий қурилиш отряди (қисми) қўмондонлиги иштирокида текширилади. Бахтсиз ҳодиса ташкилот томонидан ҳисобга олинади.

Ҳарбийлаштирилган кон ва газ қутқарувчилари қисмлари шахсий таркиби билан юз берган бахтсиз ҳодиса иш берувчи томонидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги қўмитаси ёки Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги ҳузуридаги Тоғ-кон саноати ва геология соҳасини назорат қилиш инспекцияси ёхуд Ўзэнергоинспекцияси вакили иштирокида текширилади.

19. Жазони ижро этиш муассасасида сақланаётган ва ушбу муассаса билан ташкилот ўртасидаги шартнома ёки битим бўйича ишга жалб қилинган ҳамда унинг маъмурий-техник ходими бошчилигида ишлётган шахс билан содир бўлган бахтсиз ҳодиса ушбу муассаса вакили иштирокида ташкилот томонидан текширилади ва ҳисобга олинади.

Жазони ижро этиш муассасасида сақланаётган ва ушбу муассасада хўжалик ишларини бажараётган шахс билан, шунингдек, шу муассасанинг ишлаб чиқаришида содир бўлган бахтсиз ҳодиса Ички ишлар вазирлиги томонидан белгиланган тартибда текширилади ва ҳисобга олинади.

20. Автокорхона ёки бошқа ташкилот томонидан тузилган йиғма автоколонна таркибидаги автомобиль ҳайдовчиси билан юз берган бахтсиз ҳодиса шу ташкилот томонидан текширилади ва ҳисобга олинади. Текширишда ходимни юборган ташкилот вакили қатнашади.

21. Ташкилот ходими раҳбарлигида ишлаб чиқариш амалиётини ўтаётган ёки иш бажараётган ўқувчилар, талабалар билан юз берган бахтсиз ҳодиса ташкилот томонидан таълим ташкилоти вакили билан биргаликда текширилади ва ташкилот томонидан ҳисобга олинади.

Ташкилот томонидан ишлаб чиқариш амалиёти учун ажратилган участкада ўқитувчилари раҳбарлигида ишлаб чиқариш амалиётини ўтаётган ёки иш бажараётган ўқувчилар, талабалар билан юз берган бахтсиз ҳодисалар таълим ташкилоти томонидан ташкилот вакили билан биргаликда текширилади ва таълим ташкилоти томонидан ҳисобга олинади.

22. Енгил турдаги бахтсиз ҳодисаларни текшириш ва ҳисобини юритиш бўйича тавсиялар Ижтимоий-меҳнат масалалари бўйича республика уч томонлама комиссиясининг таклифлари инобатга олинган ҳолда, меҳнатни муҳофаза қилиш соҳасидаги ваколатли давлат органи томонидан ишлаб чиқилади ва тасдиқланади.

4-боб. Гуруҳли, оқибати ўртача оғир ёки оғир ва ўлим билан тугаган бахтсиз ҳодисаларни махсус текшириш ва уларнинг ҳисобини юритиш тартиби

23. Қуйидаги бахтсиз ҳодисалар махсус текширилади:

саломатликка етказилган зарарнинг оғирлик даражасидан қатъи назар, бир вақтнинг ўзида икки ва ундан зиёд ходимлар билан юз берган гуруҳли бахтсиз ҳодисалар;

оқибати ўртача оғир ёки оғир бахтсиз ҳодисалар;

оқибати ўлим билан тугаган бахтсиз ҳодисалар.

24. Тадбиркорлик субъектларида содир бўлган гуруҳли, оқибати ўртача оғир ёки оғир ва ўлим билан тугаган бахтсиз ҳодисаларни махсус текшириш махсус ваколатли орган билан олдиндан келишилмаган ва хабардор этмаган ҳолда ушбу Низом талаблари асосида текширилади.

25. Гуруҳли, оқибати ўртача оғир ёки оғир ва уч нафаргача ходимлар ўлими билан тугаган бахтсиз ҳодиса электрон ахборот тизими орқали юборилган хабарномага асосан Қорақалпоғистон Республикаси Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳри камбағалликни қисқартириш ва бандлик бошқармаларининг (кейинги ўринларда – ҳудудий Бандлик органи) буйруғига мувофиқ тасдиқланадиган қуйидаги таркибдаги махсус текшириш комиссияси томонидан текширилади:

махсус текшириш комиссияси раиси – ҳудудий Бандлик органининг меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича давлат техник инспектори;

махсус текшириш комиссияси аъзолари – иш берувчи вакиллари, ташкилотнинг касаба уюшмаси кўмитаси ёки ходимларининг бошқа вакиллик органи вакили ва иш берувчининг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурта қилиш шартномаси бўйича суғурталовчининг вакили;

бошқа ташкилот томонидан ўша ташкилот топшириғини бажариш учун ёки хизмат вазифасини амалга ошириш учун мазкур ташкилотга жўнатилган ходим билан юз берган бахтсиз ҳодисани текширишда ходимни юборган ташкилот вакили;

ҳарбий қисм билан ташкилот ўртасидаги шартнома ёки битим бўйича халқ хўжалиги объектларига ишга жалб қилинган ва унинг маъмурий-техник ходими бошчилигида ишлаётган ҳарбий қурилиш отряди (қисми) шахсий таркиби билан юз берган бахтсиз ҳодисани текширишда ҳарбий қурилиш отряди (қисми) қўмондонлиги вакили;

жазони ижро этиш муассасасида сақланаётган ва ушбу муассаса билан ташкилот ўртасидаги шартнома ёки битим бўйича ишга жалб қилинган ҳамда унинг маъмурий-техник ходими бошчилигида ишлаётган шахс билан содир бўлган бахтсиз ҳодисани текширишда жазони ижро этиш муассасаси вакили;

ташкилот ходими раҳбарлигида ишлаб чиқариш амалиёти ўтаётган ёки иш бажараётган ўқувчилар ва талабалар билан юз берган бахтсиз ҳодисани текширишда ўқувчилар ва талабаларни юборган таълим ташкилоти вакили;

агар бахтсиз ҳодиса Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги қўмитаси ёки Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги ҳузуридаги Тоғ-кон саноати ва геология соҳасини назорат қилиш инспекцияси ёхуд Ўзэнергоинспекция назорати остидаги ташкилотларда (объектларда) юз берган бўлса, ушбу органларнинг ҳудудий органининг ваколатли вакили;

Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлигининг тегишли ҳудудий органининг ваколатли вакили, агар бахтсиз ҳодиса ёнғин, портлаш, техноген авария, табиий офат оқибатида содир бўлган бўлса, махсус текшириш комиссия таркибига киритилиши керак.

26. Уч нафардан ўн бир нафаргача инсонларнинг ўлимига сабаб бўлган бахтсиз ҳодисалар электрон ахборот тизими орқали юборилган хабарномага асосан Ўзбекистон Республикаси Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги буйруғига мувофиқ қуйидаги таркибда тузилган махсус текшириш комиссияси томонидан текширилади:

махсус текшириш комиссияси раиси – Ўзбекистон Республикаси Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги Давлат меҳнат инспекциясининг меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспектори;

махсус текшириш комиссияси аъзолари – бахтсиз ҳодиса содир бўлган ташкилотнинг юқори турувчи органи раҳбарларидан бири, иш берувчи ёки унинг вакили, ташкилот касаба уюшмаси қўмитаси ёки ходимларининг бошқа вакиллик органи раиси;

бошқа ташкилот томонидан ўша ташкилот топшириғини бажариш учун ёки хизмат вазифасини амалга ошириш учун мазкур ташкилотга жўнатилган ходим билан юз берган бахтсиз ҳодисани текширишда ходимни юборган ташкилот раҳбарларидан бири;

ҳарбий қисм билан ташкилот ўртасидаги шартнома ёки битим бўйича халқ хўжалиги объектларига ишга жалб қилинган ва унинг маъмурий-техник ходими бошчилигида ишлаётган ҳарбий қурилиш отряди (қисми) шахсий таркиби билан юз берган бахтсиз ҳодисани текширишда ҳарбий қурилиш отряди (қисми) қўмондонлиги раҳбарларидан бири;

жазони ижро этиш муассасасида сақланаётган ва ушбу муассаса билан ташкилот ўртасидаги шартнома ёки битим бўйича ишга жалб қилинган ҳамда унинг маъмурий-техник ходими бошчилигида ишлаётган шахс билан содир бўлган бахтсиз ҳодисани текширишда жазони ижро этиш муассасаси раҳбарларидан бири;

ташкilot ходими раҳбарлигида ишлаб чиқариш амалиёти ўтаётган ёки иш бажараётган ўқувчилар ва талабалар билан юз берган бахтсиз ҳодисани текширишда ўқувчилар ва талабаларни юборган таълим ташкilotи раҳбарларидан бири;

агар бахтсиз ҳодиса Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги қўмитаси ёки Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги ҳузуридаги Тоғ-кон саноати ва геология соҳасини назорат қилиш инспекцияси ёхуд Ўзэнергоинспекция назорати остидаги ташкilotларда (объектларда) юз берган бўлса, ушбу органларнинг ваколатли вакили;

Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлигининг ваколатли вакили, агар бахтсиз ҳодиса ёнғин, портлаш, техноген авария, табиий офат оқибатида содир бўлган бўлса, махсус текшириш комиссияси таркибига киритилиши керак.

27. Ўн бир нафар ва ундан ортиқ инсонларнинг ўлимига сабаб бўлган бахтсиз ҳодисалар Вазирлар Маҳкамасининг фармойиши асосида тузилган махсус текшириш комиссияси томонидан текширилади.

28. Махсус текшириш комиссияси:

ўн беш иш куни мобайнида бахтсиз ҳодисани текшириб чиқади, ташкilotдаги (бўлинмадаги, цехдаги) меҳнатни муҳофаза қилиш ҳолатини, агар зарур бўлса, тармоқнинг бошқа ташкilotларида ҳам текширишни ташкил этади, шунингдек, ушбу Низомга 4-иловага мувофиқ махсус текшириш далолатномасини тузади ҳамда қуйидаги ҳужжатларни расмийлаштиради:

ҳар бир жабрланувчига алоҳида электрон ахборот тизими орқали тузилган Н-1 шаклидаги далолатнома;

режалар, схемалар, воқеа жойини кўздан кечириш баённомаси, бахтсиз ҳодиса юз берган жойнинг фотосуратлари ва видеотасвирлар (агар мавжуд бўлса);

йўл-транспорт ҳодисаси юз берган жой схемаси (агар бахтсиз ҳодиса йўл-транспорт ҳодисаси оқибатида содир бўлган бўлса);

жабрланувчининг (жабрланувчиларнинг) ва бахтсиз ҳодисани кўрган гувоҳлар ва бошқа алоқадор шахсларни сўроқ қилиш баёнлари, шунингдек, меҳнатни муҳофаза қилишга доир норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, меҳнатни муҳофаза қилиш масалалари бўйича техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар талабларига риоя қилинишига масъул бўлган мансабдор шахсларнинг тушунтиришлари, эксперт гуруҳи тузиш тўғрисидаги қарор ва бошқалар;

жабрланувчининг (жабрланувчиларнинг) меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича йўл-йўриқлардан ўтказилгани, ўқитилиб, билимлари текширилганини қайд қилиш журналларидан ёки электрон дастурлардан олинган кўчирмалар;

жабрланувчига (жабрланувчиларга) етказилган жароҳатнинг хусусияти ва оғирлиги, ўлими сабаблари тўғрисидаги тиббий хулоса ёки суд-тиббий экспертиза хулосаси;

эксперт гуруҳининг (зарур бўлганда) бахтсиз ҳодиса сабаблари ҳақидаги хулосаси, лаборатория ва бошқа тадқиқотлар, тажрибалар, таҳлиллар натижалари;

махсус текшириш комиссияси тузиш ҳақидаги буйруқ ёки фармойиш;
бахтсиз ҳодисага алоқадор ташкилотнинг ички ҳужжатларидан кўчирмалар;

меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспекторининг ташкилотдаги меҳнатни муҳофаза қилиш ҳолатини текшириш материаллари;

зарур бўлган ҳолларда меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспекторининг хулосаси;

жабрланувчининг (жабрланувчиларнинг) ўртача ойлик иш ҳақи тўғрисида маълумотнома – етказилган зарарни қоплаш суммасини ҳисоблаб чиқиш учун;

боқувчи бўлган ходим вафот этгани муносабати билан етказилган зиённинг ўрни қоплаш тўғрисидаги иш берувчининг буйруғи нусхаси – ўлим билан тугаган бахтсиз ҳодиса юз берганда.

29. Махсус текшириш комиссияси аъзолари текшириш давомида иш берувчидан, ташкилот ва унинг таркибий бўлинмалари раҳбарлари, гувоҳлар ва бошқа шахслардан ёзма ва оғзаки тушунтиришлар олишга ҳақли.

Махсус текшириш комиссияси аъзолари махсус текшириш ўтказаетган комиссия далолатномасидан норози бўлганда, ўзининг алоҳида фикрини билдириб, махсус текшириш комиссияси раисига ёки ички ишлар органига ёхуд судга тақдим этиши мумкин.

30. Махсус текшириш комиссияси аъзолари жабрланувчи (жабрланувчилар) ёки уларнинг оила аъзолари билан учрашувлар ташкил этади, зарур бўлса тегишли органларга таклифлар киритади ёки ижтимоий тусдаги ёрдам масалаларини жойида ҳал қилади, шунингдек, жабрланувчига (жабрланувчиларга) ёки вафот этганнинг оила аъзоларига қонунчилик ҳужжатларида белгиланган ҳуқуқларини тушунтиради.

31. Махсус текшириш комиссияси раиси – меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспектори текшириш якунлангандан сўнг беш иш куни ичида махсус текшириш материалларини қуйидагиларга юбориши керак:

бахтсиз ҳодиса юз берган жойдаги ҳудудий ички ишлар органига;

бахтсиз ҳодиса юз берган ташкилотга;

агар жабрланган ходим бошқа ташкилотдан юборилган бўлса, ушбу ходимни юборган ташкилотга;

агар бахтсиз ҳодиса назорати остидаги ташкилотда (объектда) юз берган бўлса Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги қўмитаси ёки Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги ҳузуридаги Тоғ-кон саноати ва геология соҳасини назорат қилиш инспекцияси ёхуд “Ўзэнергоинспекцияси”га.

Бахтсиз ҳодисани махсус текшириш материаллари тегишли ташкилот ва органларга юборилгандан сўнг меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспектори уч иш куни ичида бахтсиз ҳодиса юзасидан маълумотларни электрон ахборот тизимида киритиши лозим.

32. Бахтсиз ҳодиса юз берган ташкилот иш берувчиси (юқори турувчи хўжалик органи раҳбари) махсус текшириш материалларини зудлик билан кўриб чиқишга, бахтсиз ҳодисани келиб чиқиши сабабларини бартараф этиш тўғрисида махсус текшириш комиссияси таклиф қилган чора-тадбирларни бажариш ҳақида, шунингдек, меҳнатни муҳофаза қилиш ва хавфсизлик техникаси бўйича лавозим вазифаларнинг бажарилмаслигига (бузилишига) йўл қўйган шахсларни жавобгарликка тортиш ҳақида буйруқ чиқаришга мажбур.

Иш берувчи махсус текшириш комиссияси таклиф қилган чора-тадбирларнинг бажарилгани ҳақида махсус текшириш комиссияси раиси, меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспекторига, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги қўмитасининг ёки Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги ҳузуридаги Тоғ-кон саноати ва геология соҳасини назорат қилиш инспекциясининг ёхуд Ўзэнергоинспекциясининг объектлар назорати остида бўлган маҳаллий органларига ёзма равишда ахборот юборади.

33. Махсус текшириш комиссияси раиси бахтсиз ҳодиса сабабларини аниқлаш учун саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги, тоғ-кон саноати, энергетика, ёнғин хавфсизлиги, соғлиқни сақлаш ва бошқа соҳалар бўйича эксперт ва мутахассисларни жалб этган ҳолда уларнинг хулосаларини олиш ҳуқуқига эга.

Махсус текшириш комиссияси раисининг сўровига асосан тегишли соҳа эксперт ва мутахассислари бахтсиз ҳодиса юзасидан етти иш кун ичида ўзларининг хулосаларини беришлари шарт.

Жалб этилган эксперт ёки мутахассис асосли сабабларсиз белгиланган муддатда хулосани тақдим этмаган тақдирда, махсус текшириш комиссияси раиси ушбу эксперт ёки мутахассисни алмаштириш ҳамда уларга нисбатан қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда чора кўриш юзасидан мазкур эксперт ва мутахассисларнинг иш берувчисига тақдимнома киритиш ҳуқуқига эга.

34. Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспектори ташкилотдаги меҳнатни муҳофаза қилиш ҳолатини текшириб, далолатнома расмийлаштиради ва қонун бузилиши ҳолатлари аниқланган тақдирда, уларни бартараф этиш юзасидан иш берувчиларга (унинг вакилига) бажарилиши мажбурий бўлган ёзма кўрсатма беради ҳамда қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда чоралар кўради.

5-боб. Электрон ахборот тизими орқали хабардор қилинмаган бахтсиз ҳодисаларни текшириш ва ҳисобга олиш тартиби

35. Иш берувчи томонидан электрон ахборот тизими орқали хабарнома юборилмаган гуруҳли, оқибати ўртача оғир ёки оғир ва уч нафаргача ходим ўлими билан тугаган бахтсиз ҳодиса қуйидагилар асосида ҳудудий Бандлик органи буйруғига мувофиқ меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича давлат техник инспектори томонидан текширилади:

жабрланувчи (жабрланувчилар) ёки уларнинг яқин қариндошлари ёхуд қонуний манфаатларини ҳимоя қилувчи шахсларнинг мурожаатлари;

ички ишлар органларининг ҳамда бошқа ташкилотларнинг мурожаатлари;

оммавий ахборот воситалари, шу жумладан, Интернет жаҳон ахборот тармоғи ва ижтимоий тармоқлар орқали эълон қилинган маълумотлар.

36. Иш берувчи томонидан электрон ахборот тизими орқали хабарнома юборилмаган уч нафардан ўн бир нафаргача ходимларнинг ўлимига сабаб бўлган бахтсиз ҳодиса Ўзбекистон Республикаси Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги буйруғига мувофиқ қуйидагилар асосида меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспектори томонидан мустақил текширилади:

жабрланувчи (жабрланувчилар) ёки уларнинг яқин қариндошлари ёхуд қонуний манфаатларини ҳимоя қилувчи шахсларнинг мурожаатлари;

ички ишлар органларининг ҳамда бошқа ташкилотларнинг мурожаатлари;

оммавий ахборот воситалари, шу жумладан, Интернет жаҳон ахборот тармоғи ва ижтимоий тармоқлар орқали эълон қилинган маълумотлар.

37. Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспектори зарурат бўлганда, тегишли эксперт ва мутахассисларни (саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги, тоғ-кон саноати, энергетика, ёнғин хавфсизлиги, соғлиқни сақлаш ва бошқа) жалб қилган ҳолда уларнинг хулосаларини олиш ҳуқуқига эга.

Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспекторининг сўровига асосан тегишли соҳа эксперт ва мутахассислари бахтсиз ҳодиса юзасидан етти иш куни ичида ўзларининг хулосаларини беришлари шарт.

38. Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспектори ушбу Низомнинг 4-бобида кўрсатиб ўтилган муддатда ва тартибда бахтсиз ҳодисани текширади ва жалб этилган эксперт ва мутахассисларнинг хулосалари асосида ушбу Низомга 5-иловага мувофиқ далолатнома тузади ҳамда расмийлаштириб, ушбу Низомнинг 31-бандида кўрсатилган ташкилотларга юборади.

Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспектори далолатнома тегишли органларга юборилгандан сўнг уч иш куни ичида бахтсиз ҳодиса тўғрисидаги маълумотларни электрон ахборот тизимига киритади.

6-боб. Бахтсиз ҳодисалар тўғрисида ҳисобот ва уларнинг келиб чиқиши сабаблари таҳлили

39. Ушбу Низомнинг 28 ва 38-бандларида кўрсатиб ўтилган далолатнома ва хулосалар билан расмийлаштирилган бахтсиз ҳодисалар юзасидан иш берувчи текшириш далолатномасини олгандан сўнг уч иш куни ичида электрон ахборот тизими орқали ушбу Низомга 3-иловага мувофиқ Н-1 шаклидаги далолатномани тузади ва бир иш куни ичида ушбу далолатнома нусхасини жабрланувчига (жабрланувчиларга) ёки уларнинг оила аъзоларига етказди.

40. Бахтсиз ҳодисаларни тўғри ва ўз вақтида текшириш ва ҳисобга олишни, шунингдек, бахтсиз ҳодиса келиб чиқиши сабабларини бартараф этишга оид чора-тадбирларнинг бажарилишини ташкилотнинг юқори турувчи хўжалик органи, касаба уюшмаси қўмитаси ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органи, меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспектори ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги қўмитаси хавфли ишлаб чиқариш объектларида, радиациявий хавфли объектларда ва атом энергиясидан фойдаланиш объектларида, Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги ҳузуридаги Тоғ-кон саноати ва геология соҳасини назорат қилиш инспекцияси тоғ-кон тармоғи, геология ҳамда ер қаъридан фойдаланиш соҳасида, шу жумладан, нефть-газ тармоғида геология-қидирув ишларини, углеводород хомашёсининг қазиб олинишини, кончиликни, қаттиқ фойдали қазилмаларнинг қайта ишланишини ҳамда портлатиш ишларини амалга оширишда саноат хавфсизлиги талабларига риоя этилишини, шунингдек, ерости сувларидан оқилон фойдаланувчи объектларда ва Ўзэнергоинспекция энергетика объектлари ва истеъмолчиларнинг электр қурилмаларида (кейинги ўринларда – назорат остидаги объектлар) назорат қилади.

41. Иш берувчи Н-1 шаклидаги далолатномани тузишдан бош тортса, жабрланувчи ёки унинг манфаатларини ҳимоя қилувчи шахс Н-1 шаклидаги далолатнома мазмунидан норози бўлса, ташкилот касаба уюшмаси қўмитасига ёки ходимларининг бошқа вакиллик органига мурожаат қилади.

Ташкилотнинг касаба уюшмаси қўмитаси ёки ходимларининг бошқа вакиллик органи ўн иш куни ичида бахтсиз ҳодисанинг келиб чиқиши сабабларини ўрганиб чиқади, меҳнатни муҳофаза қилишга доир норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, меҳнатни муҳофаза қилиш масалалари бўйича техник жихатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар талаблари бузилишини аниқлайди, зарур деб ҳисобласа, иш берувчидан Н-1 шаклидаги далолатномани тузишни ёки қайта тузишни талаб қилади.

Иш берувчи бу талабларни бажармаса, ташкилот касаба уюшмаси қўмитасига ёки ходимларининг бошқа вакиллик органи, шунингдек, жабрланувчи ёки бошқа манфаатдор шахс ҳудудий Бандлик органларининг Давлат меҳнат инспекциясига мурожаат қилади.

42. Н-1 шаклидаги далолатнома тузилмагани ёки нотўғри тузилгани аниқланган ҳолларда, меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспектори иш берувчидан Н-1 шаклидаги далолатномани тузишни ёки қайтадан тузишни талаб қилиш ҳуқуқига эга. Иш берувчи меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспектори хулосасини бажаришга мажбур.

43. Иш берувчи ҳар бир бахтсиз ҳодиса юзасидан тузилган Н-1 шаклидаги далолатнома асосида уч иш куни ичида электрон ахборот тизимига тегишли маълумотларни киритиши шарт.

44. Иш берувчи ҳар бир бахтсиз ҳодисанинг келиб чиқиш сабабларини тўлиқ ва ҳолисона ўрганиши, таҳлил қилиши ҳамда уни меҳнат жамоасида муҳокама қилинишини таъминлаши шарт.

Иш берувчи бахтсиз ҳодисани текшириш ва таҳлил натижаларига кўра меҳнат фаолияти билан боғлиқ жароҳатланишларнинг олдини олишга қаратилган ташкилий, техник, санитария-гигиеник ва профилактика чора-тадбирлари комплексини ишлаб чиқиши ҳамда уларнинг белгиланган муддатларда амалга оширилишини таъминлаши, шунингдек, ушбу чора-тадбирларни амалга ошириш юзасидан масъул шахсларни белгилаши шарт.

45. Бошқарув органлари ўзларининг қуйи тизимида содир бўлган барча бахтсиз ҳодисаларнинг ҳисобини ва таҳлилини юритади, уни ўзига қарашли ташкилотларга маълумот учун юборади.

Тегишли касаба уюшмаси ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органи билан келишилган ҳолда, бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олишга оид чора-тадбирлар ишлаб чиқилади ва уларнинг бажарилиши назорат қилинади.

46. Ўлим билан тугаган бахтсиз ҳодиса юқори турувчи касаба уюшмаси ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органи билан биргаликда юқори турувчи хўжалик органларида ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги қўмитасининг, Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги ҳузуридаги Тоғ-кон саноати ва геология соҳасини назорат қилиш инспекциясининг ҳамда Ўзэнергоинспекция ҳайъатида (агар бахтсиз ҳодиса шу орган назорати остидаги объектда юз берган бўлса) меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош) давлат техник инспектори иштирокида муҳокама қилинади.

47. Икки ва ундан зиёд инсонларнинг ўлимига сабаб бўлган бахтсиз ҳодиса ҳудудий Бандлик бошқармалари ҳайъат йиғилишларида, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги қўмитаси ёки Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги ҳузуридаги Тоғ-кон саноати ва геология соҳасини назорат қилиш инспекцияси ёхуд Ўзэнергоинспекцияси ҳайъатида (агар бахтсиз ҳодиса шу орган назорати остидаги объектда юз берган бўлса) меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспектори ҳамда тармоқ касаба уюшмаси вакили иштирокида кўриб чиқилади. Ҳайъат ва кенгашлар чиқарган қарор бажарилиши мажбурий ҳисобланади.

48. Ҳудудий ички ишлар органлари Давлат меҳнат инспекциясининг сўровига асосан бахтсиз ҳодиса юзасидан ахборот бериб туради.

7-боб. Бахтсиз ҳодисаларни текшириш, расмийлаштириш ва ҳисобга олиш бўйича келишмовчиликларни кўриб чиқиш тартиби

49. Иш берувчи томонидан бахтсиз ҳодиса ҳолатини тан олмаслик, бахтсиз ҳодисани текшириш ва тегишли далолатномани тузишни рад этиш жабрланувчи (унинг қонуний вакили ёки бошқа ишончли шахси), ўлим билан тугаган бахтсиз ҳодисалар содир бўлганда, вафот этган шахснинг қарамоғида бўлган шахсларнинг ёки улар билан яқин қариндошлик муносабатларида бўлган шахсларнинг (уларнинг қонуний вакили ёки бошқа ишончли шахси) мурожаатлари асосида меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспектори томонидан кўриб чиқилади.

50. Бахтсиз ҳодиса юзасидан иш берувчи билан жабрланувчи (жабрланувчилар) ўртасидаги келишмовчилик ҳудудий Давлат меҳнат инспекциясининг меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича давлат техник инспектори томонидан кўриб чиқилади ва ҳал қилинади.

Иш берувчи ёки жабрланувчи (жабрланувчилар) билан ҳудудий Давлат меҳнат инспекциясининг меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича давлат техник инспектори ўртасидаги келишмовчилик ҳудудий Давлат меҳнат инспекциясининг меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича бош давлат техник инспектори томонидан кўриб чиқилади ва ҳал қилинади.

Иш берувчи ёки жабрланувчи (жабрланувчилар) билан ҳудудий Давлат меҳнат инспекциясининг меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича бош давлат техник инспектори ўртасидаги келишмовчилик Ўзбекистон Республикаси Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги Давлат меҳнат инспекциясининг меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича бош ёки катта давлат техник инспектори томонидан кўриб чиқилади ва ҳал қилинади.

51. Иш берувчи ёки жабрланувчи (жабрланувчилар) билан Ўзбекистон Республикаси Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги Давлат меҳнат инспекциясининг меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича бош ёки катта давлат техник инспектори ўртасидаги келишмовчилик қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда суд томонидан кўриб чиқилади ва ҳал қилинади.

52. Иш берувчи ёки жабрланувчи (жабрланувчилар) ушбу Низомнинг 49-51-бандларида назарда тутилган келишмовчиликлар бўйича бевосита судга мурожаат қилишлари мумкин.

53. Бахтсиз ҳодиса юзасидан тақдим этилган ҳужжатлар бўйича Ички ишлар органларининг эътирозлари ушбу Низомнинг 49-51-бандларида келтирилган изчиллик тартибида кўриб чиқилади ва ҳал қилинади.

54. Бахтсиз ҳодиса юзасидан келишмовчиликлар, бахтсиз ҳодисани текшириш юзасидан тўпланган ҳужжатлар ҳамда ўрганиш жараёнида қўшимча ривишда тўпланган ҳужжатлар, шунингдек, жабрланувчи ва гувоҳлардан олинган тушунтиришларга асосан ўн беш иш куни давомида кўриб чиқилади. Кўриб чиқиш якунлангандан сўнг ўн иш куни ичида ушбу Низомга 6-иловага мувофиқ хулоса тузилиб, тегишли ташкилотларга юборилади.

8-боб. Якунловчи қоида

55. Ушбу Низом талабларининг бузилишида айбдор бўлган шахслар қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда жавоб берадилар.

Меҳнат фаолияти билан боғлиқ бахтсиз ҳодисалар
тўғрисида хабар бериш, уларни текшириш
ва ҳисобга олиш тартиби ҳақидаги низомга
1-илова

НАМУНА

Бахтсиз ҳодиса (енгил, гуруҳий, оқибати ўртача оғир, оғир
ҳамда ўлим билан тугаган) тўғрисида
ХАБАРНОМА

Ташкилот номи			
Юқори турувчи органи			
Юридик манзили			
Асосий фаолият тури			
Иш берувчининг фамилияси, исми ва отасининг исми			
Иш берувчининг телефон рақами		Электрон почта манзили	
СТИР		ИФУТ	
Бахтсиз ҳодиса содир бўлган вақт (соат, кун, ой, йил)			
Бахтсиз ҳодисани тури (енгил, гуруҳий, оқибати ўрта оғир, оғир ҳамда ўлим билан тугаган)		Жароҳатланганлар сони	
		Вафот этганлар сони	
Жабрланувчи (жабрланувчилар) ҳақида маълумот (туғилган кун, ойи, йили, яшаш манзили, лавозими, умумий иш стажси, ушбу ишдаги иш стажси)			
Жабрланувчини (жабрланувчиларни) юборган ташкилот номи ва юридик манзили (бошқа ташкилотдан юборилган шахслар бўлса тўлдирилади).			
Бахтсиз ҳодисани қисқача тавсифи (бахтсиз ҳодиса содир бўлган бўлим, цех, участка, жароҳат етказган асбоб-ускуна ва бошқа тавсилотлар)			

Хабарнома юборган
масъул шахс

QR kod

Ф.И.О.

Меҳнат фаолияти билан боғлиқ бахтсиз ҳодисалар
тўғрисида хабар бериш, уларни текшириш
ва ҳисобга олиш тартиби ҳақидаги низомга
2-илова

НАМУНА

Бахтсиз ҳодиса (енгил, гуруҳий, оқибати ўртача оғир, оғир ҳамда ўлим билан
тулаган) оқибатида жабрланган ва тиббиёт муассасасига
мурожаат қилган шахслар тўғрисида

ХАБАРНОМА

Тиббиёт муассасаси номи	
Тиббиёт муассасанинг юридик манзили ва телефон рақами	
Жабрланувчи (жабрланувчилар) ҳақида маълумот (Ф.И.О. туғилган кун, ой, йили, яшаш манзили, лавозими)	
Мурожаат қилган вақт (соат, кун, ой, йил)	
Жабрланувчи (жабрланувчилар) фаолият юритаётган ташкилот номи ва манзили	
Жароҳатланишнинг қисқача тавсифи	
Жабрланувчига (жабрланувчиларга) етказилган жароҳатнинг оғирлик даражаси (енгил, ўрта оғир, оғир, ўлим)	

Хабарнома юборган
масъул шахс

QR kod

Ф.И.О.

Меҳнат фаолияти билан боғлиқ бахтсиз ҳодисалар
тўғрисида хабар бериш, уларни текшириш
ва ҳисобга олиш тартиби ҳақидаги низомга
3-илова

НАМУНА

“ТАСДИҚЛАЙМАН”

QR код

Ташкилот раҳбари (Ф.И.О.)
20__ йил “__” “__”

Н-1 шакл

ДАЛОЛАТНОМА _____

Меҳнат фаолияти билан боғлиқ бахтсиз ҳодиса тўғрисида

1. Ташкилотнинг номи _____
- 1.1. Ташкилотнинг манзили _____
(вилоят, шаҳар, туман, кўча, уй)
- 1.2. Мулкчилик шакли _____
(давлат, акциядорлик, хусусий ва бошқа)
- 1.3. Бахтсиз ҳодиса юз берган жой _____
(бўлинма, цех)
2. Вазирлик, хўжалик бошқаруви органи _____
3. Ходимни юборган ташкилот _____
(номи, манзили, вазирлик
_____ хўжалик бошқаруви органи)
4. Жабрланувчининг фамилияси, исми ва отасининг исми _____
5. Жинси: эркак, аёл (тагига чизилсин)
6. Ёши (тўлиқ йиллар сони кўрсатилсин) _____
7. Касби, лавозими _____
- 7.1. Разряди _____
8. Бахтсиз ҳодиса юз берганда бажарилаётган иш бўйича иш стажи _____
9. Меҳнат хавфсизлиги бўйича йўл-йўриқ бериш, ўқитиш ва билимларини текшириш:
 - 9.1. Кириш йўриқномаси (сана) _____
 - 9.2. Дастлабки йўл-йўриқ (сана) _____
 - 9.3. Даврий йўл-йўриқ (сана) _____
 - 9.4. Навбатдан ташқари йўл-йўриқ (сана) _____
 - 9.5. Меҳнат хавфсизлиги бўйича ўқитилгани (сана) _____
 - 9.6. Меҳнат хавфсизлиги бўйича билимлари текширилгани (сана) _____
 - 9.7. Иш жойидаги стажировкадан ўтгани (сана) _____
 - 9.8. Хавфлилиги юқори бўлган ишга кираётганда ўқитилиб билимлари текширилгани (сана) _____

10. Дастлабки ва ёки даврий тиббий кўрикдан ўтгани _____

11. Бахтсиз ҳодиса юз берган сана ва вақт _____

(йил, кун, ой)

(иш бошлашдан тўлиқ соатлар сони)

12. Бахтсиз ҳодиса сабаблари _____

12.1. Жароҳат етказилишга сабаб бўлган асбоб-ускуна _____

12.2. Жабрланувчининг алкогольли ичимликдан, гиёҳвандлик ёки токсик модда таъсиридан мастлик ҳолати _____

(тиббий хулосага биноан)

12.3. Ташхис _____

(дастлабки, охири)

13. Бахтсиз ҳодиса сабабларини бартараф этиш тадбирлари:

Т/р	Тадбирлар номи	Бажариш муддати	Бажарувчи	Бажарилиши ҳақида белги
-----	----------------	-----------------	-----------	-------------------------

14. Меҳнатни муҳофаза қилишга доир норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, меҳнатни муҳофаза қилиш масалалари бўйича техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатларнинг талаблари бузилишига йўл қўйган шахслар _____

(Ф.И.О., лавозими, корхона номи)

(улар томонидан бузилган қонунлар, қоидалар ва

норматив ҳужжатларнинг моддалари, бандлари)

15. Бахтсиз ҳодиса гувоҳлари _____

Далолатнома тузилди _____

(йил, кун, ой)

Изоҳ:

7-банд. Агар жабрланувчи бир неча касб эгаси бўлса, унда бахтсиз ҳодиса юз берган вақтидаги касби кўрсатилади.

8-банд. Иш стажининг тўлиқ йиллар сони кўрсатилади, агар иш стажи бир йилдан кам бўлса, унда ой ва кунлар сон кўрсатилади.

12-банд. Бахтсиз ҳодисанинг асосий техник ва ташкилий сабаблари – асосийси биринчи бўлиб, қолганлари аҳамиятига қараб кўрсатилади.

12.1-банд. Жароҳат етказишга сабаб бўлган асбоб-ускунанинг номи, тури, русуми, ишлаб чиқарилган йили, тайёрланган корхона номи кўрсатилади.

Далолатномани тузган
масъул шахс

QR kod

Ф.И.О.

Меҳнат фаолияти билан боғлиқ бахтсиз ҳодисалар
тўғрисида хабар бериш, уларни текшириш ва ҳисобга
олиш тартиби ҳақидаги низомга
4-илова

НАМУНА

Меҳнат фаолияти билан боғлиқ бахтсиз ҳодисани махсус текшириш
ДАЛОЛАТНОМАСИ

20 ____ йил “ ____ ” ____ соат ____ дақиқада ____

(жабрланувчининг фамилияси, исми, отасининг исми)

билан юз берган

(гуруҳий, оқибати ўрта оғир, оғир, ўлим билан тугаган)

(касби, лавозими, иш жойи,

ташкilot, юқори турувчи хўжалик органи, вазирлик,

хўжалик бошқаруви органи номи)

(буйруқ)

асосан қуйидаги таркибда тузилган комиссия:

раис _____

(Ф.И.О., лавозими, иш жойи)

комиссия аъзолари:

(Ф.И.О., лавозими, иш жойи)

таклиф этилган мутахассислар иштирокида

(Ф.И.О., лавозими, иш жойи)

20 ____ йил “ ____ ” ____ дан 20 ____ йил “ ____ ” гача мазкур бахтсиз
ҳодисани махсус текширди ва ушбу далолатномани тузди.

1-боб. Жабрланувчи (жабрланувчилар) ҳақида маълумотлар

Фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган йили, касби, лавозими, умумий ва касб бўйича (шу жумладан, ушбу ташкилотдаги) иш стажи, меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича йўл-йўриқдан ўтказиш, ўқитилиб билимларини текшириш вақти, жабрланувчининг оилавий аҳволи, қарамоғидаги оила аъзолари ҳақидаги маълумотлар (фамилияси, исми, отасининг исми) туғилган йили, жабрланувчи билан қариндошлик муносабатлари).

2-боб. Бахтсиз ҳодиса содир бўлган корхона, бўлинма, цех, иш жойининг тавсифи

Бахтсиз ҳодиса юз берган жойни қисқача тавсифлаб, жабрланувчига қайси хавфли ва зарарли меҳнат жараёни омиллари таъсир қилган бўлиши мумкинлигини кўрсатиш керак.

Агар бахтсиз ҳодиса объектдаги ҳалокат натижасида юз берган бўлса, далолатномага қуйидагилар қўшимча қилиб киритилади:

объект тавсифи (қозонлар ва кўтарма иншоотлар объектлари учун объект номи ва тури, унинг асосий ўлчовлари, завод берган тартиб рақами, тайёрловчи завод, тайёрланган ва ўрнатилган йили, сўнгги текширувдан ўтгани, шунингдек, тайинланган текширувдан ўтиш муддати);

ҳалокат тоифаси ва тавсифи ҳақида маълумотлар;

нобуд бўлган маҳсулотлар (натура ифодасида ва сўм ҳисобида), ҳалокат натижасида етказилган зарар (сўм ҳисобида).

3-боб. Бахтсиз ҳодисанинг шарт-шароитлари

Бахтсиз ҳодиса юз беришигача нималар бўлгани, меҳнат жараёни қандай кечгани, бу жараёнга ким бошчилик қилганини кўрсатиш, жабрланувчи (жабрланувчилар) ва бахтсиз ҳодисага алоқадор бўлган бошқа шахсларнинг хатти-ҳаракатларини тавсифлаш, воқеалар изчиллигини баён қилиш, жароҳатланишга сабаб бўлган хавфли (зарарли) меҳнат жараёни омили, машина, асбоб ёки ускунани кўрсатиш зарур.

4-боб. Бахтсиз ҳодиса сабаблари

Бахтсиз ҳодисанинг асосий техник ва ташкилий сабабларини кўрсатиш, меҳнатни муҳофаза қилишга доир норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, меҳнатни муҳофаза қилиш масалалари бўйича техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар, лавозим йўриқномалари, ишларни бехатар бажариш бўйича меъёр ва йўриқномаларнинг аниқ қайси талаблари бузилганлигини (тегишли моддалар, бандларга ҳавола қилинган ҳолда), шунингдек, қайси хавфли ва зарарли меҳнат жараёни омили белгиланган меъёр ва даражалардан ошиб кетганлигини кўрсатиш керак.

5-боб. Бахтсиз ҳодиса сабабларини, аниқланган меҳнатни муҳофаза қилишга доир норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, меҳнатни муҳофаза қилиш масалалари бўйича техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар талаблари бузилишларини бартараф этиш чора-тадбирлари

Комиссия таклиф этган чора-тадбирлар қуйидагилардан иборат бўлиши керак:
бахтсиз ҳодисали ҳалокат оқибатларини бартараф этиш чоралари;

бахтсиз ҳодиса сабабларини бартараф этиш ва яна шундай ҳодиса юз беришининг олдини олиш чоралари;

илова қилинаётган шаклдаги жадвал ёки матнда чора-тадбирлар мазмуни, бажариш муддати ва масъул шахслар кўрсатилган ҳолда баён қилиниши мумкин.

Чора-тадбирлар	Бажариш муддати	Бажарилишига масъул

6-боб. Комиссиянинг меҳнатни муҳофаза қилишга доир норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, меҳнатни муҳофаза қилиш масалалари бўйича техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар талаблари бузилишига йўл қўйган шахслар тўғрисидаги хулосаси

Ушбу бобда хатти-ҳаракатлари ёки ҳаракатсизликлари бахтсиз ҳодисага (бахтсиз ҳодисали ҳалокатга) олиб келган жавобгар шахслар номини кўрсатиш, улар риоя қилмаган, белгиланган тартибда тасдиқланган меҳнатни муҳофаза қилишга доир норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, меҳнатни муҳофаза қилиш масалалари бўйича техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар, лавозим йўриқномалари ва бошқа норматив ҳужжатлар моддалари, бандлари кўрсатилиши керак.

Комиссия томонидан жавобгар шахсларга нисбатан жазо чоралари юзасидан таклифлар билдирилади. Таклиф этилган жазо чоралари жиноий жавобгарликдан (вужудга келган тақдирда) озод қилмайди. Махсус текшириш далолатномасида бахтсиз ҳодисани меҳнат фаолияти билан боғлиқ ёки боғлиқ эмаслиги юзасидан хулоса, комиссия аъзолари жабрланувчи (жабрланувчилар) ёки уларнинг оила аъзолари билан учрашганлари, моддий ёрдам кўрсатиш ва ижтимоий тусдаги масалаларни жойида кўриб чиққанлари, мавжуд қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ уларнинг қонуний ҳуқуқларини тушунтириб берганлари ёзилиши керак.

Махсус текшириш далолатномасининг якуний қисмида ушбу Низомнинг 4-боби 28-бандига мувофиқ илова қилинаётган ҳужжатлар рўйхати кўрсатилади.

Комиссия раиси _____

(Ф.И.О., сана, имзо)

Комиссия аъзолари _____

(Ф.И.О., сана, имзо)

Меҳнат фаолияти билан боғлиқ бахтсиз ҳодисалар
тўғрисида хабар бериш, уларни текшириш ва ҳисобга
олиш тартиби ҳақидаги низомга
5-илова

НАМУНА

Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспекторининг
бахтсиз ҳодисани текшириш
ДАЛОЛАТНОМАСИ

20 ____ йил “ ____ ” ____ соат ____ дақиқада ____

(жабрланувчининг фамилияси, исми, отасининг исми)

билан юз берган

(гуруҳий, оқибати ўрта оғир, оғир, ўлим билан тугаган)

(касби, лавозими, иш жойи,

ташкилот, юқори турувчи хўжалик органи, вазирлик,

хўжалик бошқаруви органи номи)

(буйруқ)

Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспектори

(Ф.И.О., лавозими, иш жойи)

таклиф этилган мутахассислар иштирокида

(Ф.И.О., лавозими, иш жойи)

20 ____ йил “ ____ ” ____ дан 20 ____ йил “ ____ ” гача мазкур бахтсиз
ҳодисани махсус текширди ва ушбу далолатномани тузди.

1-боб. Жабрланувчи (жабрланувчилар) ҳақида маълумотлар

Фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган йили, касби, лавозими, умумий ва касб бўйича (шу жумладан, ушбу ташкилотдаги) иш стажи, меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича йўл-йўриқдан ўтказиш, ўқитилиб, билимларини текшириш вақти, жабрланувчининг оилавий аҳволи, қарамоғидаги оила аъзолари ҳақидаги маълумотлар (фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган йили, жабрланувчи билан қариндошлик муносабатлари).

2-боб. Бахтсиз ҳодиса содир бўлган корхона, бўлинма, цех, иш жойининг тавсифи

Бахтсиз ҳодиса юз берган жойни қисқача тавсифлаб, жабрланувчига қайси хавфли ва зарарли меҳнат жараёни омиллари таъсир қилган бўлиши мумкинлигини кўрсатиш керак.

Агар бахтсиз ҳодиса объектдаги ҳалокат натижасида юз берган бўлса, далолатномага қуйидагилар қўшимча қилиб киритилади:

объект тавсифи (қозонлар ва кўтарма иншоотлар объектлари учун объект номи ва тури, унинг асосий ўлчовлари, завод берган тартиб рақами, тайёрловчи завод, тайёрланган ва ўрнатилган йили, сўнгги текширувдан ўтгани, шунингдек, тайинланган текширувдан ўтиш муддати);

ҳалокат тоифаси ва тавсифи ҳақида маълумотлар;

нобуд бўлган маҳсулотлар (натура ифодасида ва сўм ҳисобида), ҳалокат натижасида етказилган зарар (сўм ҳисобида).

3-боб. Бахтсиз ҳодисанинг шарт-шароитлари

Бахтсиз ҳодиса юз беришига нималар бўлгани, меҳнат жараёни қандай кечгани, бу жараёнга ким бошчилик қилганини кўрсатиш, жабрланувчи (жабрланувчилар) ва бахтсиз ҳодисага алоқадор бўлган бошқа шахсларнинг хатти-ҳаракатларини тавсифлаш, воқеалар изчиллигини баён қилиш, жароҳатланишга сабаб бўлган хавфли (зарарли) меҳнат жараёни омили, машина, асбоб ёки ускуна кўрсатиш зарур.

4-боб. Бахтсиз ҳодиса сабаблари

Бахтсиз ҳодисанинг асосий техник ва ташкилий сабабларини кўрсатиш, меҳнатни муҳофаза қилишга доир норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, меҳнатни муҳофаза қилиш масалалари бўйича техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар, лавозим йўриқномалари, ишларни бехатар бажариш бўйича меъёр ва йўриқномаларнинг аниқ қайси талаблари бузилганлигини (тегишли моддалар, бандларга ҳавола қилинган ҳолда), шунингдек, қайси хавфли ва зарарли меҳнат жараёни омили белгиланган меъёр ва даражалардан ошиб кетганлигини кўрсатиш керак.

5-боб. Бахтсиз ҳодиса сабабларини, аниқланган меҳнатни муҳофаза қилишга доир норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, меҳнатни муҳофаза қилиш масалалари бўйича техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар талаблари бузилишларини бартараф этиш чора-тадбирлари

Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспектори таклиф этган чора-тадбирлар қуйидагилардан иборат бўлиши керак:

бахтсиз ҳодиса билан боғлиқ авария оқибатларини бартараф этиш чоралари;

бахтсиз ҳодиса сабабларини бартараф этиш ва шу каби ҳодиса юз беришининг олдини олиш чоралари;

илова қилинаётган шаклдаги жадвал ёки матнда чора-тадбирлар мазмуни, бажариш муддати ва масъул шахслар кўрсатилган ҳолда баён қилиниши мумкин.

Чора-тадбирлар	Бажариш муддати	Бажарилишига масъул

6-боб. Меҳнатни муҳофаза қилишга доир норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, меҳнатни муҳофаза қилиш масалалари бўйича техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар талаблари бузилишига йўл қўйган шахслар тўғрисида хулоса

Ушбу бобда хатти-ҳаракатлари ёки ҳаракатсизликлари оқибатида бахтсиз ҳодисага (бахтсиз ҳодиса билан боғлиқ ҳалокатга) олиб келишига жавобгар бўлган шахслар номини кўрсатиш, улар томонидан риоя қилинмаган, белгиланган тартибда тасдиқланган меҳнатни муҳофаза қилишга доир норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, меҳнатни муҳофаза қилиш масалалари бўйича техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар, лавозим йўриқномалари ва бошқа меъёрий ҳужжатлар талаблари бажарилмаган моддалари, бандлари кўрсатилиши керак.

Комиссия ёки меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспектори томонидан жавобгар шахсларга нисбатан жазо чоралари юзасидан таклифлар билдирилади. Таклиф этилган жазо чоралари жинойий жавобгарликдан (вужудга келган тақдирда) озод қилмайди. Махсус текшириш далолатномасида Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспекторининг бахтсиз ҳодисани меҳнат фаолияти билан боғлиқ ёки боғлиқ эмаслиги юзасидан хулосаси, жабрланувчи (жабрланувчилар) ёки уларнинг оила аъзолари билан учрашганлари, моддий ёрдам кўрсатиш ва ижтимоий тусдаги масалаларни жойида кўриб чиққанлари, мавжуд қонунчиликка мувофиқ уларнинг қонуний ҳуқуқларини тушунтириб берганлари ёзилиши керак.

Махсус текшириш далолатномасининг якуний қисмида ушбу Низомнинг 4-боби 28-бандига мувофиқ илова қилинаётган ҳужжатлар рўйхати кўрсатилади.

Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича
(бош, катта) давлат техник инспектори

Имзо

Ф.И.О.

Меҳнат фаолияти билан боғлиқ бахтсиз ҳодисалар
тўғрисида хабар бериш, уларни текшириш
ва ҳисобга олиш тартиби ҳақидаги низомга
6-илова

НАМУНА

Келишмовчиликлар юзасидан меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта)
давлат техник инспекторининг
ХУЛОСАСИ

20 ____ йил “ ____ ” ____ соат ____ дақиқадаги ____

(жабрланувчининг фамилияси, исми, отасининг исми)

(жабрланувчининг лавозими ёки касби, ташилот номи,

юқори турувчи органи номи)

____ йилдан ____ йилгача ўтказилган текшириш материаллари
асосида қуйидаги хулосага келдим, яъни

Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспектори
махсус текшириш ўтказган комиссиянинг ёки меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича
(бош) давлат техник инспекторининг қандай хулосалари билан келиша
олмаслигини қуйидагиларга мувофиқ асослаб беради:

сўроқ қилинмаган ёхуд ўзининг дастлабки кўрсатмасига ўзгартириш
киритмоқчи бўлган бахтсиз ҳодиса гувоҳларидан олинган қўшимча
тушунтиришлар;

жабрланувчига етказилган жароҳатлар тавсифи, ўлими сабаблари тўғрисида
тиббий хулоса;

меҳнатни муҳофаза қилишга доир норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, меҳнатни
муҳофаза қилиш масалалари бўйича техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги
норматив ҳужжатлар талабларига амал қилинмагани учун бахтсиз ҳодиса
юз беришига шароит яратилгани;

бошқа эксперт гуруҳларининг хулосаси;
мазкур бахтсиз ҳодисага алоқаси бўлган бошқа ҳужжатлар.

Асослаб берганидан сўнг меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспектори махсус текшириш далолатномаси ёки хулосанинг қайси боби ушбу бахтсиз ҳодисага алоқаси бўлган қўшимча ахборот (ҳужжатлар) ҳисобга олинмаган ҳолда баён этилган деб ҳисобласа, шу бобни ифодалаб бериши керак.

Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспекторининг хулосаси, зарур ҳолларда Н-1 шаклидаги далолатнома мазмунини бахтсиз ҳодисани қўшимча текшириш натижасида белгиланган маълумотларга мувофиқлаштириб, қайта тузиш тўғрисида иш берувчига қўйилган талаб билан тугатилади.

Хулоса меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, катта) давлат техник инспектори томонидан ушбу Низомнинг 4-боби бўлими 31-бандида кўрсатилган ташкилотларга юборилади.

Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича
(бош, катта) давлат техник инспектори

Имзо

Ф.И.О.

**Ходимнинг меҳнатда майиб бўлиши ва (ёки) касб касаллиги туфайли
ҳаётига ёки соғлиғига етказилган зиённинг ўрнини қоплаш
ҚОИДАЛАРИ**

1-боб. Умумий қоидалар

1. Ушбу Қоидалар ходимнинг меҳнатда майиб бўлиши ва (ёки) касб касаллиги туфайли ҳаётига ёки соғлиғига етказилган зиённинг (кейинги ўринларда – соғлиққа етказилган зиён) ўрнини қоплаш тартибини белгилайди.

Ушбу Қоидаларнинг амал қилиши иш берувчиларга, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат шартномаси бўйича ишлаган ёки ишлаётган ҳамда соғлиғига зиён етказилган ходимларга жорий этилади.

Контракт бўйича ҳарбий хизматни ўтаётган ҳарбий хизматчиларга, шунингдек, ички ишлар ва давлат божхона хизмати органларида, Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизматида, Миллий гвардиясида хизмат ўтаётган ҳарбий хизматчиларга (ходимларга) ва уларга тенглаштирилган бошқа шахсларга нисбатан ушбу Қоидаларнинг махсус қонунчиликка зид бўлмаган қисми татбиқ этилади.

Судьяларга нисбатан ушбу Қоидаларнинг судлар тўғрисидаги қонунчиликда тартибга солинмаган қисми бўйича татбиқ этилади.

Прокуратура органлари ходимларига нисбатан ушбу Қоидаларнинг прокуратура органлари фаолиятини тартибга солувчи қонунчиликка зид бўлмаган қисми татбиқ этилади.

2. Иш берувчи ўз ҳудудида ҳам, унинг ташқарисида ҳам меҳнат вазифаларини бажаришда, шунингдек, иш берувчи томонидан берилган транспортда иш жойига бориш ёки ишдан қайтиш вақтида меҳнатда майиб бўлиши туфайли ходимнинг ҳаётига ёки соғлиғига етказилган зиён учун моддий жавобгар бўлади.

Иш берувчи, агар ходимнинг соғлиғига етказилган зиён унинг айби билан етказилмаганлигини исботлаб беролмаса, меҳнатда майиб бўлиш ва (ёки) касб касаллиги туфайли ходимга етказилган зиён ўрнини қоплаши шарт.

3. Иш берувчи томонидан ижтимоий-иқтисодий, ташкилий, техник, санитария-гигиена, даволаш-профилактика тадбирлари ҳамда хавфсизлик ва гигиена талабларига жавоб берадиган қулай меҳнат шароитлари таъминланмагани, шунингдек, меҳнатни муҳофаза қилишга доир норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, меҳнатни муҳофаза қилиш масалалари бўйича техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар талабларига риоя қилмаслик туфайли ходимнинг соғлиғига етказилган зиён иш берувчининг айби билан содир этилган деб ҳисобланади.

4. Куйидаги ҳужжатлар ходимнинг соғлиғига етказилган зиён учун иш берувчининг айбдорлигини ёки жавобгарлигини исботловчи далил ҳисобланади:

бахтсиз ҳодисани махсус текшириш далолатномаси;

бахтсиз ҳодиса ва ходимнинг соғлиғига етказилган зиён тўғрисида далолатнома;

суд қарори;

меҳнатни муҳофаза қилишга доир норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, меҳнатни муҳофаза қилиш масалалари бўйича техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар талабларига риоя этилишининг давлат назоратини амалга оширувчи меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош, ктта) давлат техник инспектори ёхуд бошқа мансабдор шахсларнинг (органларнинг) хулосаси;

касб касаллиги тўғрисида тиббий хулоса;

айбдор шахсларга маъмурий ёки интизомий жазо бериш тўғрисидаги қарор;

касаба уюшмаси ёки ходимларининг бошқа вакиллик органи қарори.

Келишмовчилик пайдо бўлганда ёки иш берувчи зиённи тўлашни рад этганда, ушбу масала қонунчиликда белгиланган тартибда суд томонидан ҳал қилинади.

5. Агар жабрланувчининг қўпол эҳтиётсизлиги зиённинг келиб чиқишига ёки кўпайишига сабаб бўлса, ўрни қопланиши лозим бўлган зиён миқдори жабрланувчининг айби даражасига мутаносиб равишда камайтирилиши мумкин, лекин бундай камайтириш тўланиши лозим бўлган зиён суммасининг эллик фоиздан кўп бўлмаслиги лозим.

Жабрланувчи томонидан қўпол эҳтиётсизлик қилинган ва иш берувчининг айби бўлмаган ҳамда иш берувчининг жавобгарлиги у айблилигидан ёки айбсизлигидан қатъи назар, юзага келадиган ҳолларда, ўрни қопланиши лозим бўлган зиён миқдори суд томонидан ҳам камайтирилиши мумкин. Бунда зиённинг ўрнини қоплашни рад этишга йўл қўйилмайди.

Жабрланувчининг айбдорлиги даражаси корхона, муассаса, ташкилот касаба уюшмаси ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органи қарори билан, мазкур масала бўйича келишмовчилик пайдо бўлганда эса – суд томонидан белгиланади.

Аралаш жавобгарлик ходимнинг соғлиғига етказилган зиённинг ўрнини қоплаш чоғидаги қўшимча харажатларнинг ўрнини қоплашга, бир йўла бериладиган нафақани тўлашга, шунингдек, боқувчи бўлган ходим вафот этгани муносабати билан етказилган зиённинг ўрнини қоплашга татбиқ этилмайди.

6. Жабрланувчининг соғлиғига етказилган зиён туфайли касбий меҳнат қобилятини йўқотиш даражаси тиббий-ижтимоий эксперт комиссияси (кейинги ўринларда – ТИЭК) томонидан белгиланади.

Касбий меҳнат қобилятини йўқотиш даражасини белгилаш билан бир вақтда ТИЭК асослари мавжуд бўлганда, ногиронлиқнинг тегишли гуруҳи белгиланади ҳамда жабрланувчининг қўшимча ёрдам турларига бўлган муҳтожлиги аниқланади.

7. Ушбу Қоидаларга мувофиқ ходимнинг соғлиғига етказилган зиён суммаси, қўшимча харажатларни қоплаш ҳамда бир йўла тўланадиган нафақа миқдори ташкилотнинг жамоа шартномасига асосан оширилиши мумкин.

8. Ўзбекистон Республикасида белгиланган меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдори оширилганда, ходимнинг соғлиғига етказилган зиён ёки боқувчи вафот этгани муносабати билан етказилган зиённинг ўрнини иш берувчи томонидан қоплаш суммаси белгиланган меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдорининг оширилган суммасига мутаносиб равишда кўпайтирилади.

9. Ходимнинг соғлиғига етказилган зиёндан кейин меҳнат муносабатларини тўхтатиши соғлиққа етказилган зиённи тўлашдан озод қилмайди.

10. Қуйидагилар ходимнинг соғлиғига етказилган зиённи тўлаш манбалари ҳисобланади:

бюджет ташкилотлари ва муассасалари учун – қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ давлат бюджети маблағлари;

бошқа иш берувчилар учун – ўз маблағлари.

2-боб. Ходимнинг соғлиғига етказилган зиён учун жабрланувчига тўланадиган зиён миқдори

11. Ходимнинг соғлиғига зиён етказилганда жабрланувчининг олган ёхуд олиши мумкин бўлган йўқотган иш ҳақи (даромади) тўланади.

Ходимнинг соғлиғига зиён етказилгани муносабати билан йўқотилган иш ҳақининг ўрнини қоплаш учун тўланадиган ойлик тўловлар миқдори жабрланувчи меҳнатда майиб бўлгунига қадар олган ўртача ойлик иш ҳақиға нисбатан унинг касбий меҳнат қобилиятининг йўқотилиши даражасига мувофиқ бўлган фоизли нисбатда белгиланади.

Зиённинг ўрнини қоплашга оид тўловни тайинлашда жабрланувчи оладиган иш ҳақи, стипендия, пенсия ва бошқа даромадлар ҳисобга олинмайди. Бунда меҳнатда майиб бўлган жабрланганларга – ногиронлиги бўлган шахсларга етказилган зиённинг ўрнини қоплаш суммаси қонунчиликда белгиланган меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдорининг эллик фоизидан кам бўлмаслиги керак.

12. Жабрланувчининг йўқотган иш ҳақи таркибига қўшимча равишда:

ўриндошлик асосида оладиган иш ҳақи; фуқаролик-ҳуқуқий тусдаги шартномалар бўйича меҳнат ҳақи;

тадбиркорлик фаолиятдан олинадиган даромади (солиқ инспекцияси маълумотлари асосида);

муаллифлик ҳақи;

вақтинча меҳнатга лаёқатсизлиги ҳамда ҳомиладорлик ва туғруқ таътиллари даври учун тўланган нафақалар киритилади.

Барча иш ҳақи турлари солиқлар ушлаб қолингунга қадар ҳисобланган суммаларда ҳисобга олинади.

Ўқиш даврида тўланадиган стипендия (зиённи қоплаш тўғрисида мурожаат қилувчининг хоҳишига кўра) иш ҳақиға тенглаштирилади.

13. Жабрланувчининг йўқотган иш ҳақи таркибига қуйидагилар киритилмайди: юридик шахсларнинг устав фондларидаги қўйилмалари ёки пайлари бўйича улар томонидан олинадиган дивидендлар ва фоизлар, шунингдек, қимматли қоғозлар бўйича даромадлари;

бир марталик тусдаги тўловлар (фойдаланилмаган таътил учун пул компенсациялари, меҳнат шартномаси тўхтатилганда бериладиган ёрдам нафақалари).

14. Ўртача ойлик иш ҳақи ходимнинг соғлиғига етказилган зиён ёки ходимнинг соғлиғига етказилган зиён туфайли меҳнатга лаёқатсизликдан ёхуд меҳнатга лаёқат даражаси пасайишидан (фуқаронинг танлови бўйича) олдинги охиригى ўн икки ой мобайнидаги иш (хизмат, муддатли ҳарбий хизматдан ташқари) бўйича аниқланади. Касб касаллигига чалинган тақдирда, ўртача ойлик иш ҳақи ҳам бундай касалликка сабаб бўлган ишни тўхтатишдан олдинги охиригى ўн икки ой бўйича белгиланиши мумкин.

Ўртача ойлик иш ҳақи ҳисоблаб чиқариладиган ойлар сонидан (фуқаронинг хоҳишига кўра) иш ойнинг биринчи кунидан бошланмагани ёки тўхтатилмаганлиги муносабати билан тўлиқсиз иш ойлари ҳамда уч ёшгача бўлган болани парвариш қилиш муносабати билан бериладиган таътил ойлари (шу жумладан, тўлиқ бўлмаган ойлари), шунингдек, ходим ногиронлиги бўлган шахс ҳисобланган ёки соғлиғига етказилган зиён туфайли зиён тўловини юзага келтирган, I гуруҳ ногиронлиги бўлган шахс, ўн саккиз ёшгача ногиронлиги бўлган болани ёки даволаш муассасасининг ўзганинг парваришига мухтожлик ҳақидаги ҳулосасига кўра қарияларни парвариш қилиш мобайнидаги иш вақти чиқариб ташланади. Бунда чиқариб ташланган ойлари бевосита бошқа олдинги ойлари билан алмаштирилади ёки уларни алмаштириш имкони бўлмаганда ҳисоблашдан чиқариб ташланади. Бундай алмаштириш, соғлиғига етказилган зиёндан ёки касб касаллигига чалинишдан олдинги иш жойидан қатъи назар, охиригى икки йил доирасида амалга оширилади.

15. Ўн икки ойдаги иш учун ўртача ойлик иш ҳақи ушбу Қоидаларнинг 14-бандида кўрсатилган иш ҳақининг умумий суммасини ўн иккига бўлиш йўли билан ҳисоблаб чиқарилади. Ходим соғлиғига зиён етказилган вақтда ўн икки ойдан кам ишлаган тақдирда, ўртача ойлик иш ҳақи ҳақиқатда ишлаган умумий иш ҳақини ишлаган ойлари сонига бўлиш йўли билан ҳисоблаб чиқарилади.

Иш даври тўлиқ ойдан кам вақтни ташкил қилган тақдирда, соғлиққа етказилган зиёни тўлаш миқдори шартли ойлик иш ҳақи (даромад) миқдоридан келиб чиққан ҳолда ҳисоблаб чиқилади. Бунда бутун ишланган вақт давомида олинган иш ҳақи (даромад) кунлари сонига бўлинади, ҳосил бўлган сумма бир йил учун ўрта ҳисобда ҳисоблаб чиқилган бир ойдаги иш кунлари сонига кўпайтирилади.

Ҳақиқий иш ҳақи миқдори тўғрисидаги ҳужжатларни олиш имконияти бўлмаган тақдирда, соғлиққа етказилган зиёни тўлаш миқдори мурожаат қилинган вақтда белгиланган меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдоридан келиб чиққан ҳолда ҳисоблаб чиқилади. Жабрланувчининг ўртача ойлик иш ҳақи миқдори меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдоридан кўп бўлмаган ҳолларда ҳам соғлиққа етказилган зиёни миқдори худди шу тартибда ҳисоблаб чиқилади.

16. Вояга етмаганларнинг соғлиғига зиён етказилган тақдирда, зиён унинг иш ҳақи (даромади) миқдоридан келиб чиққан ҳолда, аммо қонунчилик ҳужжатларида белгиланган меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдорининг беш бараваридан кам бўлмаган миқдорда тўланади.

17. Агар бир иш берувчида ишланган даврда соғлиғига зиён такроран етказилган тақдирда, ўртача ойлик иш ҳақи жабрланувчининг хоҳишига кўра биринчи ёки соғлиғига зиён такроран етказилгандан олдинги тегишли даврлар бўйича ҳисоблаб чиқилади. Соғлиққа етказилган зиённи тўлаш миқдори касбга доир меҳнатга лаёқатсизликнинг умумий фоизига қараб ҳисоблаб чиқилади.

Агар ходимнинг соғлиғига турли иш берувчиларда ишлаганда зиён етказилган бўлса, у ҳолда зиённинг тўлов миқдори ҳар бир иш берувчи томонидан, тегишли соғлиққа етказилган зиён бўйича касбга доир меҳнатга лаёқатсизлик фоизига қараб алоҳида аниқланади.

18. Чет элларда ишлаган ходимларнинг ўртача ойлик иш ҳақи (даромади) чет элда ишлаганлик учун тўловларни чиқариб ташлаган ва ушбу Қоидаларнинг 8-бандини ҳисобга олган ҳолда умумий асосларда ҳисоблаб чиқилади.

19. Ишлаб чиқариш таълимини (амалий машғулоти) ўташ даврида соғлиғига зиён етказилган фуқароларнинг ўртача ойлик иш ҳақи (даромади) жабрланувчининг қайси касб (мутахассислик) бўйича ўқиганлигига қараб, шу касб (мутахассислик) ставкасидан (маошидан) келиб чиққан ҳолда (аммо 2 разряддан паст эмас) ҳисоблаб чиқилади. Ўқиш (амалий машғулоти) давомида иш ҳақи (даромади) олган шахсларга уларнинг хоҳишига кўра ўртача ойлик иш ҳақи (даромади) шу давр учун ҳисоблаб чиқилади. Жабрланувчиларнинг хоҳишига кўра ўртача ойлик иш ҳақи (даромади) ўқиш даврида тўланган стипендия бўйича ҳам ҳисоблаб чиқилиши мумкин.

20. Соғлиғига етказилган зиён туфайли ўзининг розилиги билан вақтинча енгилроқ, кам ҳақ тўланадиган ишга ўтказилган жабрланувчига иш ҳақи меҳнатга лаёқати тиклангунга қадар соғлиғига етказилган зиёндан аввалги ўртача ойлик иш ҳақидан (даромадидан) кам бўлмаган миқдорда тўланади.

21. Агар жабрланувчи соғлиғига етказилган зиён туфайли аввалги ишини бажара олмаган тақдирда, иш берувчи жабрланувчини унинг хоҳишига кўра тиббиёт муассасасининг хулосасига мувофиқ ўз ҳисобидан янги касбга ўқитиши шарт.

Янги касбга ўқитиш даврида жабрланувчига соғлиғига зиён етказилгунига қадар олган ўртача ойлик иш ҳақи (даромади) тўланади. Мазкур даврда зиённи қоплаш суммаси умумий асосларда тўланади.

3-боб. Ходимнинг соғлиғига зиён етказилганда қўшимча харажатларни компенсация қилиш

22. Ходимнинг соғлиғига зиён етказилгани учун жавобгар бўлган иш берувчи бир йўла бериладиган нафақа ва ойлик тўловлардан ташқари жабрланувчига меҳнатда майиб бўлганлик ёки касб касаллиги туфайли келиб чиққан қўшимча харажатларнинг ўрнини қоплаши шарт.

Қўшимча харажатларга даволаниш, протезлаш, қўшимча овқатланиш, дори воситаларини сотиб олиш, санаторий-курортда даволаниш харажатлари, шу жумладан, жабрланувчининг, зарур ҳолларда эса уни кузатиб боровчи шахснинг ҳам даволаниш жойига бориш ва қайтиш йўлкира ҳақини тўлаш, ўзгаларнинг парвариши, махсус транспорт воситаларини сотиб олиш ва бошқа турдаги ёрдам учун харажатлар, агар у ТИЭК томонидан ушбу турдаги ёрдамга мухтож деб топилса ҳамда уларни тегишли ташкилотлардан бепул олиш ҳуқуқига эга бўлмаса, шунингдек, жабрланувчи ва иш берувчи ўртасида зиённинг ўрнини қоплаш бўйича низо юзага келган ҳамда низо жабрланувчининг фойдасига ҳал бўлган тақдирда, кўрсатилган юридик ёрдам учун адвокатга ҳақ тўлаш харажатлари киради.

Дориларни сотиб олиш харажатлари даволовчи шифокор ёзиб берган белгиланган шаклдаги рецепт ва сотиб олинган дорилар кўрсатилган ҳолдаги тўлов чеки тақдим этилганидан кейин иш берувчи томонидан тўланади.

I гуруҳ ногиронлиги бўлган шахслар учун ТИЭКнинг уй шароитида парваришлаш зарурати тўғрисидаги хулосаси талаб этилмайди (улар махсус тиббий ёрдамга мухтож бўлган ҳоллар бундан мустасно).

Ушбу бандда кўрсатилган бир неча ёрдам турига мухтож бўлган жабрланувчига ҳар бир ёрдам турини олиш билан боғлиқ харажатларнинг ўрни қопланади.

23. Махсус тиббий парваришга мухтож бўлган жабрланувчилар учун қўшимча харажатлар ҳар ойда меҳнатга ҳақ тўлаш энг кам миқдорининг икки баравари миқдорида белгиланади.

Уй шароитида парвариш қилиш билан боғлиқ қўшимча харажатлар ҳар ойда меҳнатга ҳақ тўлаш энг кам миқдорининг эллик фоизи миқдорида белгиланади.

Ҳам махсус тиббий парваришга, ҳам уй шароитидаги парваришга мухтож бўлган жабрланувчига уй шароитидаги парвариш билан боғлиқ харажатлар махсус тиббий парвариш харажатларига қўшимча равишда тўланади.

Жабрланувчини парвариш қилиш учун қўшимча харажатлар уларнинг ким томонидан амалга оширилишидан қатъи назар тўланади.

Махсус транспорт воситаларини сотиб олиш харажатлари уларнинг қиймати доирасида тўланади.

Бошқа қўшимча харажатлар миқдори тегишли ташкилотларнинг ҳисоблари ва бошқа ҳужжатлар асосида ёхуд жабрланувчи томонидан ушбу харажатлар вақтидаги нархларга мувофиқ аниқланади.

24. Жабрланувчининг санаторий-курортда даволанишга мухтожлиги ҳақида ТИЭК хулосаси мавжуд бўлган тақдирда, унга ҳар йилги меҳнат таътилидан ташқари даволаниш учун қўшимча таътил берилади. Даволаниш учун берилган таътил вақти учун тўлов ҳар йилги таътил тўлови учун белгиланган қоидаларга мувофиқ тўланади. Даволаниш давридаги зарар ўрни умумий асосларда қопланади.

Соғлиғига зиён етказилган ходим бошқа ишга ўтганда, даволаниш учун берилган қўшимча таътил учун тўлов зиён етказилгани учун масъул бўлган иш берувчи томонидан тўланади.

Жабрланувчи, шунингдек, уни кузатиб борувчи шахснинг йўл кира харажатларини тўлаш миқдори хизмат сафари тўғрисидаги норматив ҳужжатларга мувофиқ аниқланади.

25. Ходимнинг соғлиғига зиён етказилгани муносабати билан иш берувчи зиённи бошқа турларидан ташқари жабрланувчига бир йўла бериладиган нафақа тўлайди.

Ходимнинг соғлиғига зиён етказилгани муносабати билан иш берувчи томонидан бир йўла тўланадиган нафақа миқдори жамоа шартномасида, агар у тузилмаган бўлса, иш берувчи ва касаба уюшмаси қўмитаси ўртасидаги келишувга биноан белгиланади. Бунда ходимнинг соғлиғига зиён етказилгани муносабати билан бир йўла тўланадиган нафақа миқдори жабрланган ходимнинг ўртача ойлик иш ҳақи асосида ҳисобланган йиллик иш ҳақидан кам бўлмаслиги керак.

Йиллик иш ҳақи миқдори ушбу Қоидаларнинг 14 ва 15-бандларига мувофиқ ҳисоблаб чиқилган ўртача ойлик иш ҳақини ўн иккига кўпайтириш йўли билан аниқланади.

4-боб. Боқувчи бўлган ходим вафот этгани муносабати билан зиённи тўлаш

26. Боқувчи бўлган ходим меҳнат мажбуриятларини бажариши билан боғлиқ бўлган меҳнатда майиб бўлгани, касб касаллиги ёки соғлиққа етказилган бошқа шикаст туфайли вафот этган тақдирда, иш берувчи қуйидаги шахсларга зиённинг ўрнини қоплаши шарт:

марҳумнинг қарамоғида бўлган меҳнатга қобилиятсиз шахсларга, шунингдек, ўн саккиз ёшга тўлмаган шахсларга ёки унинг вафот этган кунига қадар ундан таъминот олиш ҳуқуқига эга бўлган шахсларга;

марҳумнинг вафотидан кейин туғилган фарзандига;

ота-онасидан бирига (ота-онанинг ўрнини босувчи шахсга), эрига (хотинига) ёки бошқа оила аъзосига, агар у ишламаётган бўлса ҳамда марҳумнинг ўн тўрт ёшга тўлмаган ёки бу ёшга тўлган бўлса-да, аммо тиббий муассасаларнинг хулосасига кўра соғлиғи ҳолати бўйича ўзгаларнинг парваришига муҳтож бўлган болаларини, ака-укаларини, опа-сингилларини ёки набираларини парвариш қилиш билан банд бўлса.

Болаларнинг қарамоқда эканлиги тахмин қилинади ва далиллар талаб қилмайди.

Қуйидагилар меҳнатга қобилиятсиз деб ҳисобланади:

ўн саккиз ёшдан ошган шахслар, агар уларга шу ёшга тўлгунига қадар ногиронлик белгиланган бўлса;

олтмиш ёшга тўлган эркаклар ва эллик беш ёшга тўлган аёллар;

ўзига нисбатан ногиронлик белгиланган шахслар.

Оила аъзосининг меҳнатга қобилиятсизлиги юз берган вақт (боқувчининг вафотидан олдин ёки кейин) унинг зиённинг ўрни қопланишига бўлган ҳуқуқига таъсир қилмайди.

Ўн саккиз ёшга тўлган ва ундан катта ўқувчилар кундузги таълим ташкилотларида ўқишни тугатгунига, лекин кўпи билан йигирма уч ёшга тўлгунига қадар зиённинг ўрни қопланишига бўлган ҳуқуққа эга.

27. Вафот этган боқувчининг қарамоғида бўлган ва унинг вафоти муносабати билан етказилган зиённинг ўрни қопланишига доир ҳуқуққа эга бўлган меҳнатга қобилиятсиз шахсларга нисбатан зиённинг миқдори марҳумнинг ўртача ойлик иш ҳақи миқдорида, унинг ўзига тегишли бўлган улушни ва унинг қарамоғида бўлган, аммо зиённинг ўрни қопланишига доир ҳуқуққа эга бўлмаган меҳнатга қобилиятли шахсларнинг улуши чегириб ташланган ҳолда белгиланади.

Зиённинг ўрни қопланишига доир ҳуқуққа эга бўлган шахсларнинг ҳар бирига нисбатан зиённинг ўрнини қоплаш миқдорини аниқлаш учун боқувчи иш ҳақининг ушбу шахсларнинг барчасига тўғри келадиган қисми уларнинг сонига бўлинади.

Марҳумнинг қарамоғида бўлмаган, аммо зиённинг ўрни қопланишига доир ҳуқуққа эга бўлган меҳнатга қобилиятсиз шахслар учун унинг миқдори қуйидаги тартибда белгиланади, агар:

таъминот маблағи суд тартибида ундирилган бўлса, у ҳолда зиённинг ўрнини қоплаш суд томонидан тайинланган миқдорда белгиланади;

таъминот маблағи суд тартибида ундирилмаган бўлса, у ҳолда зиённинг ўрнини қоплаш уларнинг моддий аҳволи ҳамда марҳумнинг ҳаётлик вақтида уларга ёрдам кўрсатиш имконияти ҳисобга олинган ҳолда белгиланади.

Агар марҳумнинг қарамоғида бўлган шахслар ҳам, унинг қарамоғида бўлмаган шахслар ҳам зиённинг ўрни қопланишига доир ҳуқуққа эга бўлса, аввало марҳумнинг қарамоғида бўлмаган шахсларга зиённинг ўрнини қоплаш миқдори белгиланади. Улар учун белгиланган зиённинг ўрнини қоплаш суммаси боқувчининг иш ҳақидан чегириб ташланади, сўнгра иш ҳақининг қолган миқдоридан келиб чиқиб, марҳумнинг қарамоғида бўлган шахсларга зиённинг ўрнини қоплаш миқдори ушбу банднинг биринчи ва иккинчи қисмларида назарда тутилган тартибда белгиланади.

Боқувчини йўқотгани муносабати билан зиённинг ўрни қопланишига доир ҳуқуққа эга бўлган шахсларга тайинланган боқувчисини йўқотганлик пенсияси, худди шунингдек, бошқа пенсия, иш ҳақи, стипендия ва ўзга даромадлар зиённинг ўрнини қоплаш ҳисобига киритилмайди. Бунда қарамоқдаги ҳар бир шахсга тегишли зиённинг ўрнини қоплаш суммаси қонунчиликда белгиланган меҳнатга ҳақ тўлаш энг кам миқдорининг эллик фоизидан кам бўлмаслиги керак.

Қонунчилик ҳужжатларида белгиланган меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдори ошиши билан қарамоқдаги ҳар бир шахс учун зиённинг ўрнини қоплаш суммаси ҳам мутаносиб равишда ошади.

28. Боқувчи бўлган ходим вафот этгани муносабати билан зиён тўлови олишга ҳуқуқи бўлганлардан ҳар бирига белгиланган зиён миқдори кейинчалик ҳисоб-китоб қилинмайди, қуйидаги ҳолатлар бундан мустасно:

марҳумнинг вафотидан кейин фарзанди туғилганда;

ота-онасидан бирига (ота-онанинг ўрнини босувчи шахсга), эрига (хотинига) ёки бошқа оила аъзосига, агар у ишламаётган бўлса ҳамда марҳумнинг ўн тўрт ёшга тўлмаган ёки бу ёшга тўлган бўлса-да, аммо тиббий муассасаларнинг ҳулосасига кўра соғлиғи ҳолати бўйича ўзгаларнинг парваришига муҳтож бўлган болаларини, ака-укаларини, опа-сингилларини ёки набираларини парвариш қилиш билан банд бўлганда зиён тўловлари белгиланганда ёки тўхтатилганда;

марҳумнинг қарамоғида бўлган меҳнатга қобилиятсиз шахслар, шунингдек, ўн саккиз ёшга тўлмаган шахслар ёки унинг вафот этган кунига қадар ундан таъминот олиш ҳуқуқига эга бўлган шахслар сони ўзгарганда.

Кўрсатиб ўтилган ҳолларда зиённи тўлаш миқдори, уни ундириш ҳуқуқига эга бўлган шахслар сони кўпайиши ёки камайиши ҳисобга олинган ҳолда, ушбу Қоидаларнинг 27-бандига мувофиқ қайта ҳисоблаб чиқилади.

29. Боқувчи бўлган ходим вафот этганлиги муносабати билан зиённи ундириш ҳуқуқига эга бўлган шахсларга иш берувчи марҳумнинг ўртача йиллик иш ҳақининг олти бараваридан кам бўлмаган, ушбу шахслар сонига бўлинган суммасида бир йўла бериладиган нафақа тўлайди.

Нафақанинг миқдори жамоа шартномасида, агар у тузилмаган бўлса, иш берувчи ва касаба уюшмаси қўмитаси ўртасидаги келишувга биноан белгиланади.

Ўртача йиллик иш ҳақининг олти баравари миқдори ушбу Қоидаларнинг 14 ва 15-бандларига мувофиқ ҳисоблаб чиқилган марҳумнинг ўртача ойлик иш ҳақини (даромадини) етмиш иккига кўпайтириш йўли билан аниқланади.

30. Соғлиғига етказилган зиён туфайли бир йўла бериладиган нафақа олингандан кейин ходим меҳнат фаолияти билан боғлиқ ҳолда жароҳатланиши оқибатида вафот этган тақдирда, иш берувчи марҳумнинг ўртача йиллик иш ҳақининг беш бараваридан кам бўлмаган миқдорида бир йўла бериладиган нафақа тўлаши шарт.

31. Ходим меҳнат фаолияти билан боғлиқ ҳолда жароҳатланиши оқибатида вафот этган тақдирда, иш берувчи қўшимча равишда дафн этиш учун зарур харажатларни ушбу харажатларни қилган шахсга тўлаши шарт.

Дафн этиш учун зарур бўлган харажатлар зарарнинг ўрнини қоплаш ҳисобига қирмайди.

Ушбу банднинг биринчи қисмида назарда тутилган харажатлардан ташқари қўшимча харажатларни компенсация қилиш вафот этган ходимнинг жасадини ташиш, иш берувчининг боқувчи вафот этгани муносабати билан етказилган зиённинг ўрнини қоплаш рад этилгани тўғрисидаги қарори устидан шикоят қилиш ёки низо мазкур харажатларни қилган шахс фойдасига ҳал бўлган тақдирда тўланиши лозим бўлган тўловларнинг миқдори ҳусусида низолашиш билан боғлиқ харажатларни (мутахассисларнинг маслаҳатлари, кўрсатилган юридик хизмат учун адвокатга ҳақ тўлаш харажатлари ва бошқалар) ўз ичига олади.

5-боб. Соғлиққа етказилган зиённинг ўрнини қоплаш тўғрисидаги аризаларни кўриб чиқиш тартиби

32. Иш берувчи соғлиғига зиён етказилган ходимга, меҳнат фаолияти билан боғлиқ ҳолда вафот этган ходимнинг оила аъзоларига қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ зиённи ундиришга бўлган ҳуқуқларини ва ушбу масалалар билан иш берувчига мурожаат қилиш тартибини тушунтириши ҳамда зиённи тўлаш тўғрисидаги талабларни бериш учун зарур бўлган ҳужжатларни олишда ариза берувчига кўмаклашиши ва тегишли ҳолларда ушбу ҳужжатларни бошқа ташкилотлардан талаб қилиши шарт.

33. Соғлиққа етказилган зиённинг ўрнини қоплаш тўғрисидаги ариза иш берувчига жабрланган ходим томонидан, у вафот этган тақдирда эса зиённинг ўрни қопланишига доир ҳуқуққа эга бўлган манфаатдор шахслар томонидан берилади. Аризанинг нусхаси корхона касаба уюшмаси кўмитасига ёки ходимларининг бошқа вакиллик органига берилади.

34. Иш берувчи ариза келиб тушган кундан эътиборан ўн кун ичида аризани кўриб чиқиши ва тегишли қарор қабул қилиши шарт.

Соғлиққа етказилган зиённинг ўрнини қоплаш тўғрисидаги қарор иш берувчининг буйруғи билан расмийлаштирилади. Буйруқ асосланган бўлиши зарур, унда зиён тўловини оладиган шахслар, оиланинг ҳар бир аъзоси учун унинг миқдорлари ва тўлаш муддатлари кўрсатилади.

Иш берувчининг ходимга соғлиғига етказилган зиённинг ўрнини қоплаш тўғрисидаги буйруғининг кўчирма нусхаси ёки иш берувчининг асослантирилган ёзма рад жавоби ходимга ёки зиённинг ўрни қопланишига доир ҳуқуққа эга бўлган манфаатдор шахсларга ушбу буйруқ қабул қилинган кундан эътиборан уч кун муддатда топширилади.

Ходим ёки зиённинг ўрни қопланишига доир ҳуқуққа эга бўлган манфаатдор шахслар иш берувчининг қароридан рози бўлмаган ёки ушбу банднинг учинчи хатбошисида белгиланган муддатда жавоб олмаган тақдирда, улар ушбу низони ҳал қилиш учун судга мурожаат қилиши мумкин.

35. Зиённи тўлаш тўғрисидаги аризага ТИЭКнинг касб бўйича меҳнатга лаёқатсизлик даражаси тўғрисидаги ҳамда тегишли ҳолларда жабрланувчининг қўшимча ёрдам турларига мухтожлиги ҳақидаги хулосаси илова қилинади.

Боқувчисини йўқотганлик туфайли зиённи тўлаш ҳақидаги аризага фуқаролик ҳолати далолатномларини ёзиш органи (ФХДЁ) томонидан боқувчининг вафоти тўғрисида берилган гувоҳнома нусхаси илова қилинади.

Зиён тўловлари муддатини узайтириш учун ҳам юқорида қайд этилган ҳужжатлар тақдим қилинади.

ТИЭКда соғлиқни текширувдан ўтказиш ва қайта текширувдан ўтказиш ишлари қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилади.

36. Тегишли ҳужжатлар бўлмаганда ҳамда уларни тиклаш имконияти бўлмаган тақдирда, қарамоғида бўлганлик ҳолати суд томонидан белгиланади.

37. Жабрланувчининг ёки бошқа манфаатдор шахсларнинг илтимосига кўра корхона касаба уюшмаси кўмитаси ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органи иш берувчи билан музокараларда жабрланувчи томонидан қатнашиш учун ўз вакилини ажратади.

38. Жабрланувчи ёки бошқа манфаатдор шахслар иш берувчининг қароридан норози бўлган ёки белгиланган муддатда аризасига жавоб олинмаган тақдирда, ушбу низони ҳал этиш учун судга мурожаат қилишлари мумкин.

Корхонанинг касаба уюшма кўмитаси ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органи вакили жабрланувчи ёки бошқа манфаатдор шахсларнинг розилигига кўра ариза билан судга мурожаат қилиши ва суд жараёнида қатнашиши мумкин.

Зиённи тўлаш ҳақидаги ариза судга қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда берилади.

39. Чет элда ишлаган даврда соғлиғига зиён етказилган ходимлар ва боқувчи бўлган ходим вафот этган тақдирда, уларнинг оила аъзолари томонидан зиён тўловини олиш тўғрисидаги ариза ходимни чет элга ишга юборган ваколатли давлат органи ёки хусусий бандлик агентлигига берилади.

6-боб. Юридик шахс қайта ташкил этилганда ёки тугатилганда соғлиққа етказилган зиённи тўлаш суммасини капиталлаштириш ва тўлаш тартиби

40. Белгиланган тартибда ходимнинг соғлиғига етказилган зиён учун жавобгар деб эътироф этилган юридик шахс қайта ташкил этилган (кўшиб юбориш, кўшиб олиш, бирлаштириш, бўлиш, ажратиш чиқариш, ўзгартириш) тақдирда, соғлиққа етказилган зиённи тўлаш бўйича тегишли тўловларни тўлаш мажбурияти учун унинг ҳуқуқий вориси жавоб беради. Соғлиққа етказилган зиённи тўлаш тўғрисидаги ариза ҳам унга берилади.

41. Ходимнинг соғлиғига етказилган зиён белгиланган тартибда қайта ташкил этиш комиссияси томонидан тасдиқланган тақдирда, жавобгар бўлган қайта ташкил этилаётган қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги), фермер хўжалиги, юридик шахс ташкил этган деҳқон хўжаликларида маблағлар мавжуд бўлмаган ёки етарли бўлмаган тақдирда, соғлиққа етказилган зиённи тўлаш суммаси Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси (кейинги ўринларда – Пенсия жамғармаси) томонидан ушбу жамғарма маблағларидан тўланади.

Ходимнинг соғлиғига етказилган зиён учун жавобгар бўлган қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) фермер хўжаликларида айлантирилганда Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг қарорларига мувофиқ соғлиққа етказилган зиённи тўлаш суммаси, қайта ташкил этилаётган қишлоқ хўжалиги кооперативида (ширкат хўжалигида) маблағ бор-йўқлигидан қатъи назар, Пенсия жамғармаси томонидан ушбу жамғарма маблағларидан тўланади.

42. Соғлиққа етказилган зиён учун жавобгар бўлган юридик шахс тугатилган тақдирда, тугатиш комиссияси соғлиққа етказилган зиённи тўлаш суммасини бундан кейин тўлаш учун зарур суммани тугатилаётган юридик шахс рўйхатдан ўтказилган жой бўйича Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳузуридаги Ғазначилик хизмати кўмитаси ҳисоб варағига ўтказилади.

43. Агар жабрланганга ёки зиёни ундиришга ҳуқуқи бўлган шахсларга зиён суммасини тўлаш муайян даврга белгиланган бўлса, у ҳолда Пенсия жамғармасига ўтказиш учун мазкур сумма юридик шахс тугатилган кунда ушбу Қоидаларда белгиланган миқдорда, бироқ камида беш йил учун ҳисоблаб чиқарилади.

44. Агар юридик шахс тугатилган кунда жабрланувчиларга ёки бунга ҳуқуқи бўлган шахсларга зиён суммасини тўлаш муддатсиз белгиланган бўлса, у ҳолда Пенсия жамғармасига тўлаш учун мазкур сумма Ўзбекистон Республикасида ўртача умр кўриш давомийлиги ҳисобга олинган ҳолда юридик шахс тугатилган кунда ушбу Қоидаларда белгиланган миқдорда, бироқ камида 5 йил учун ҳисоблаб чиқарилади.

Ҳисоб-китоб қилиш учун қабул қилинган Ўзбекистон Республикасидаги ўртача умр кўриш давомийлиги Пенсия жамғармасининг манфаатдор органлари ва ташкилотлари эътиборига етказилади.

45. Соғлиққа етказилган зиёни тўлаш учун суммаларни ўтказиш тугатилаётган юридик шахснинг маблағлари ёки мол-мулки мавжуд бўлмагани ёки етарли эмаслиги сабабли мумкин бўлмаган ҳолларда ва соғлиққа етказилган зиёни тўлаш учун суммаларни ўтказиш тугатилаётган қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги), фермер хўжалиги, деҳқон хўжалигида маблағ йўқлиги ёки етарли эмаслиги туфайли мумкин бўлмаган ҳолларда, бу тугатиш комиссияси томонидан белгиланган тартибда тасдиқланган тақдирда, шунингдек, агар юридик шахс тугатилгандан кейин жабрланганларда ёки зиён тўланиши ҳуқуқига эга бўлган шахсларда, ушбу Қоидаларга мувофиқ уларни олиш учун қўшимча ёки янги ҳуқуқлар пайдо бўлганда, соғлиққа етказилган зиёни тўлаш суммаси Пенсия жамғармаси томонидан ушбу жамғарма маблағларидан тўланади.

46. Пенсия жамғармаси соғлиққа етказилган зиёни олиш ҳуқуқига эга бўлган шахсларнинг яшаш жойлари бўйича зиён суммаси ушбу Қоидаларга мувофиқ ҳисоблаб чиқилган миқдорда тўланади.

47. Юридик шахс қайта ташкил этилган ёки тугатилган тақдирда, зиён суммасини тўлаш тартиби Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлиги томонидан белгиланади.

7-боб. Соғлиққа етказилган зиёнинг ўрнини қоплаш суммасини тўлаш тартиби ва муддатлари

48. Соғлиққа етказилган зиён тўловлари қуйидаги муддатлардан бошлаб тўланади:

жабрланувчиларга – улар соғлиққа етказилган зиён оқибатида касб бўйича меҳнатга лаёқатини тўлиқ ёки қисман йўқотган кундан;

боқувчи бўлган ходим вафоти туфайли зиён тўловини олиш ҳуқуқига эга бўлган шахсларга – боқувчи бўлган ходим вафот этган кунидан, аммо зиён тўловини олиш ҳуқуқига эга бўлинган вақтдан.

49. Зиёни ундириш тўғрисида ариза жабрланувчининг соғлиғига етказилган зиён туфайли касб бўйича меҳнатга лаёқати йўқотилгандан ёки боқувчи бўлган ходим вафотидан уч йилдан кейин берилган тақдирда, зиёнинг ўрни бу ҳақида мурожаат қилинган кундан бошлаб ушбу Қоидаларнинг 52-бандида белгиланган муддатларда амалга қопланади.

Ариза берилган кун соғлиққа етказилган зиённи тўлаш тўғрисида мурожаат қилинган кун ҳисобланади.

Соғлиққа етказилган зиён тўловларини олиш муддати зарур ҳужжатлар тақдим этилиши бўйича аввалги тўловлар муддати тугаган кундан бошлаб узайтирилади.

50. Ўртача ойлик иш ҳақи (даромад) бўйича зиённинг ўрни соғлиққа етказилган зиён туфайли жабрланувчи касб бўйича меҳнат лаёқатини йўқотганлик белгиланган муддат учун, қўшимча харажатларни тўлаш эса уларга муҳтожлик белгиланган муддат давомида қопланади.

51. Иш берувчи жабрланувчини ёки манфаатдор шахсларни соғлиққа етказилган зиённи тўлаш миқдори қайта ҳисобланишига сабаб бўлган маълумотлар билан тилхат бўйича таништириши шарт, жабрланувчи ёки манфаатдор шахслар эса, ўз навбатида, зиён тўлови миқдори қайта ҳисобланишига сабаб бўлган ўзгаришлар тўғрисида ёзма равишда маълум қилишлари шарт (меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдори ошган ҳоллар бундан мустасно).

52. Жорий ой учун зиён тўловлари ушбу ой тугашидан кечикмай тўланади.

Бир йўла тўланадиган нафақа зиённи ундириш ҳуқуқи олинган кундан бошлаб бир ой мобайнида тўланади.

Соғлиққа етказилган зиён тўловлари суммасини олувчига етказиб бериш ва жўнатиш харажатлари етказилган зиён учун жавобгар бўлган иш берувчи ҳисобидан амалга оширилади.

Ушбу суммалар олувчиларнинг хоҳишига кўра уларнинг банкдаги ҳисоб варағига ўтказилиши мумкин.

53. Зиённинг белгиланган тўловлари қуйидаги муддатлардан бошлаб қайта ҳисоблаб чиқилади:

соғлиққа етказилган зиённи қоплаш миқдорини ошириш ҳуқуқи вужудга келганда – тегишли ҳолатлар юзага келган ойдан кейинги ойнинг биринчи кунидан бошлаб;

қоплаш миқдорининг камайтирилишига сабаб бўлувчи ҳолатлар юзага келганда – тегишли ҳолатлар юзага келган ойдан кейинги ойнинг биринчи кунидан бошлаб.

54. Зиённи ундирувчи шахс кексалар ёки ногиронлиги бўлган шахслар уйига (пансионатга) жойлаштирилган тақдирда, унга зиённи қоплаш миқдори билан у ердаги парвариш қилиш қиймати ўртасидаги фарқ тўланади, аммо бу тайинланган зиён қопланиши суммасининг йигирма беш фоизидан кам бўлмаслиги керак.

Агар кўрсатиб ўтилган шахсларнинг қарамоғида меҳнатга лаёқатсиз кишилар бор бўлса, соғлиққа етказилган зиён қуйидаги тартибда қопланади: қарамоғидаги меҳнатга лаёқатсиз бир киши ҳисобига – белгиланган қоплаш суммасининг чорак қисми, икки киши ҳисобига – учдан бир қисми, уч ва ундан кўп киши ҳисобига ярми қопланади. Тўловнинг қолган қисми кексалар ва ногиронлиги бўлган шахслар уйида (пансионатда) парвариш қилиш қийматини чегириб ташлаган ҳолда, аммо зиён қопланиши миқдорининг 25 фоизидан кам бўлмаган миқдорда жабрланувчининг ўзига тўланади.

55. Суд ҳукми билан озодликдан маҳрум этилиб жазо муддатини ўташ даврида қопланиши керак бўлган зиён суммаси олувчининг махсус ҳисоб варағига ўтказилади ва унга озодликдан маҳрум этилган жойдан чиққандан кейин тўланади.

56. Тайинланган, аммо жабрланувчи ёки зиённи ундириш ҳуқуқига эга бўлган шахслар томонидан ўз вақтида олинмаган тўлов уни олиш ҳақида мурожаат қилинган олдинги уч йилдан кўп бўлмаган вақт учун тўланади.

Зиён учун жавобгар бўлган иш берувчининг айби билан ўз вақтида олинмаган зарарни қоплаш суммаси бирон-бир муддат билан чегараланмаган ҳолда ўтган давр учун тўланади.

57. Жабрланувчига ёки боқувчи бўлган ходимнинг вафоти туфайли зиённи ундириш ҳуқуқига эга бўлган шахсларга тегишли бўлган ва вафот этиш туфайли улар томонидан тўлиқ олинмай қолган зиён ундириш суммаси умумий асосларда уларнинг меросхўрларига тўланади.

58. Жабрланганларга ёки зиённи ундириш ҳуқуқига эга бўлган шахсларга ортиқча тўланган зиён тўлови суммаси, агар улар томонидан суиистеъмол қилиш оқибатида (қасддан нотўғри маълумотлар мавжуд бўлган ҳужжатлар тақдим этилиши, боқувчисини йўқотган тақдирда зарар суммасини ундириш тайинланган оила таркибидаги ўзгаришлар тўғрисида маълумотлар тақдим этилмаслиги натижасида ва бошқалар) ёхуд санокдаги хато оқибатида асоссиз тўланган бўлса, қайтариб олиниши мумкин.

Нотўғри олинган зиён тўлови суммаси меҳнатга ҳақ тўлаш суммасидан чегириб қолишда қонунчилик ҳужжатларида белгиланган кафолатларга риоя қилинган ҳолда қайтариб олинади.

Соғлиққа етказилган зиённи қоплаш суммасини тўлаш тўхтатилган тақдирда, ортиқча тўланган сумма бўйича қарзнинг қолган қисми суд тартибида ундирилади.

59. Зиён суммасини тўлаш даврида зиённи қоплаш тўғрисидаги ташкилот буйруғининг нусхаси, зиённи қоплаш тўғрисида суд қарор чиқарган бўлса ушбу суднинг қарори, жабрланувчи ва бошқа манфаатдор шахсларнинг зиённи қоплаш тўғрисидаги аризаси ва бошқа барча зарур ҳужжатлар билан биргаликда иш берувчининг бухгалтерия хизматида соғлиққа етказилган зиённи олувчининг алоҳида ҳужжатлар йиғмажилдида, иш берувчи тугатилган тақдирда эса – иш берувчи рўйхатдан ўтказилган ҳудуддаги Пенсия жамғармаси бўлимларида сақланади.

Зиён суммасини тўлаш тўхтатилгандан икки йил кейин кўрсатиб ўтилган ҳужжатлар йиғмажилдлари иш берувчининг архивига ёки Пенсия жамғармасига доимий сақлаш учун топширилади.

60. Ўзбекистон Республикаси ташқарисига доимий яшаш учун жўнаб кетган шахсларга етказилган зиённинг ўрни Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларига мувофиқ қопланади.

8-боб. Яқунловчи қоида

61. Ушбу Қоидалар талабларининг бузилишида айбдор бўлган шахслар қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда жавоб берадилар.

**Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг ўз кучини йўқотган
деб эътироф этилаётган айрим қарорлари
РЎЙХАТИ**

1. Вазирлар Маҳкамасининг “Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисаларни ва ходимлар саломатлигининг меҳнат вазифаларини бажариш билан боғлиқ бошқа хил зарарланишини текшириш ва ҳисобга олиш тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида” 1997 йил 6 июндаги 286-сон қарори ва унга илова.

2. Вазирлар Маҳкамасининг “Ходимларга уларнинг меҳнат вазифаларини бажариш билан боғлиқ ҳолда жароҳатланиши, касб касалликларига чалиниши ёки саломатлигининг бошқа хил шикастланиши туфайли етказилган зарарни тўлаш қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида” 2005 йил 11 февралдаги 60-сон қарори ҳамда унга 1 ва 2-иловалар.

3. Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш, шунингдек, баъзиларини ўз кучини йўқотган деб ҳисоблаш тўғрисида (Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Фуқароларнинг пенсия таъминоти тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2009 йил 30 декабрдаги ПФ-4161-сон Фармони, Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги тузилмасини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2009 йил 30 декабрдаги ПҚ-1251-сон ҳамда Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги Бюджетдан ташқари пенсия жамғармасининг ташкилий тузилмасини шакллантириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2009 йил 30 декабрдаги ПҚ-1252-сон қарорлари)” 2010 йил 24 мартдаги 52-сон қарорига 1-илованинг 30-банди ҳамда 2-илованинг 2-банди.

4. Вазирлар Маҳкамасининг “Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисаларни ва ходимлар саломатлигининг бошқа хил зарарланишини текшириш ва ҳисобга олиш тўғрисидаги низомга ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида” 2010 йил 5 июлдаги 134-сон қарори ва унга илова.

5. Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2018 йил 31 декабрдаги 1066-сон қарорига 6-илованинг 1-банди.

6. Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартиришлар киритиш тўғрисида (Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Меҳнатга ҳақ тўлаш, пенсиялар ва бошқа тўловлар миқдорларини аниқлаш тартибини такомиллаштириш тўғрисида” 2019 йил 21 майдаги ПФ–5723-сон Фармони)” 2019 йил 28 декабрдаги 1046-сон қарорига илованинг 54-банди.

7. Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш, шунингдек, баъзиларини ўз кучини йўқотган деб ҳисоблаш тўғрисида (Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Бюрократик тўсиқларни янада қисқартириш ҳамда давлат органлари ва ташкилотлари фаолиятига замонавий бошқарув тамойилларини жорий қилиш чора-тадбирлари тўғрисида” 2019 йил 9 декабрдаги ПК–4546-сон қарори)” 2020 йил 7 июлдаги 429-сон қарорига 1-илованинг 5-банди.

8. Вазирлар Маҳкамасининг “Камбағал ва ишсиз фуқароларни касб-ҳунарга ўқитиш тизимини такомиллаштириш ҳамда меҳнат органлари фаолияти самарадорлигини ошириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” 2021 йил 5 апрелдаги 183-сон қарорига 6-илованинг 5-банди.

9. Вазирлар Маҳкамасининг “Тиббий-ижтимоий экспертиза хизмати ташкилий тузилмасини ва фаолиятини ташкил этишга оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тасдиқлаш тўғрисида” 2022 йил 8 февралдаги 62-сон қарорига 12-илованинг 20-банди.

10. Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартиришлар киритиш тўғрисида (Ўзбекистон Республикасининг “Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида” 2021 йил 20 апрелдаги ЎРҚ-682-сон Қонуни)” 2022 йил 4 апрелдаги 153-сон қарорига илованинг 129-банди.

11. Вазирлар Маҳкамасининг “Ижтимоий ҳимояга муҳтож айрим тоифадаги шахсларга нафақа ва моддий ёрдамларни тайинлаш ҳамда тўлаш тартиби тўғрисидаги низомларни тасдиқлаш ва ушбу соҳага замонавий ахборот технологияларини кенг жорий этиш орқали давлат хизмати сифатини оширишга доир қўшимча чора-тадбирлар ҳақида” 2023 йил 23 мартдаги 119-сон қарорига 3-илованинг 3-банди.

12. Вазирлар Маҳкамасининг “Фуқароларни ижтимоий ҳимоя қилиш соҳасидаги қонунчилик ҳужжатлари такомиллаштирилганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш, шунингдек, баъзиларини ўз кучини йўқотган деб ҳисоблаш тўғрисида” 2024 йил 29 октябрдаги 714-сон қарорига 1-илованинг 2-банди.

13. Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодексини амалга оширишга оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тасдиқлаш тўғрисида” 2024 йил 14 ноябрдаги 758-сон қарорига 13-илованинг 1-банди.

14. Вазирлар Маҳкамасининг “Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги соҳасидаги қонунчилик ҳужжатлари такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш, шунингдек, баъзиларини ўз кучини йўқотган деб ҳисоблаш тўғрисида” 2025 йил 2 майдаги 289-сон қарорига 1-иловининг 1-банди.

15. Вазирлар Маҳкамасининг “Ногиронликни белгилаш тизими рақамлаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида” 2025 йил 16 сентябрдаги 587-сон қарорига илованинг 1-банди.

16. Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш, шунингдек, баъзиларини ўз кучини йўқотган деб ҳисоблаш тўғрисида” 2025 йил 7 ноябрдаги 709-сон қарорига 1-иловининг 3-банди.

